

Cartrefi Cymunedol Gwynedd
Datganiadau Ariannol
Blwyddyn yn gorffen
31 Mawrth 2018

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Cynnwys	Tudalen
Aelodau Bwrdd a Chynghorwyr Proffesiynol	1
Adroddiad y Bwrdd gan gynnwys yr Adroddiad Strategol	2 – 14
Adroddiad Archwilwyr Annibynnol	15 – 18
Datganiad Incwm Cynhwysfawr	19
Datganiad o Newidiadau mewn Cronfeydd	20
Datganiad Sefyllfa Ariannol	21
Datganiad Llif Arian	22
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	23 – 45

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

AELODAU BWRDD A CHYNGHORWYR PROFFESIYNOL

AELODAU BWRDD

Mark Jones (Is-gadeirydd hyd at fis Mai 2017; Cadeirydd o fis Mehefin 2017)
Medwyn Hughes (Cadeirydd; Ymddiswyddo ym mis Mai 2017)
Abigail Tweed (Is-gadeirydd o fis Mehefin 2017)
Anne Lloyd-Jones
Stephen Churchman
Michael Sol Owen (ymddiswyddo ym mis Gorffennaf 2017)
John Wyn Williams (ymddiswyddo ym mis Gorffennaf 2017)
Lari Parc (ymddiswyddo ym mis Tachwedd 2017)
Alan Field (ymddiswyddo ym mis Gorffennaf 2018)
Paula Jewson
Dafydd Pritchard
Robert Lewis
Nia Wyn Jeffreys (penodwyd Awst 2017; Ymddiswyddo ym mis Mehefin 2018)
Berwyn Parry-Jones (penodwyd ym mis Awst 2017)
Jill Lawrence (penodwyd ym mis Medi 2017)
Linda Campbell (penodwyd Ebrill 2018)
Lynn Rowlands (penodwyd Ebrill 2018)
Cai Larsen (penodwyd Gorffennaf 2018)
Selwyn Hayward (penodwyd Gorffennaf 2018)

Ysgrifennydd a Swyddfa Gofrestredig

Paul McGrady
Ty Coch
Llys y Dderwen, Parc Menai
Bangor, Gwynedd
LL57 4BL

Swyddogion Gweithredol

Ffrancon Williams - Prif Weithredwr
Paul McGrady - Cyfarwyddwr Adnoddau
Ian Atkinson - Cyfarwyddwr Asedau ac Isadeiledd
Sarah Schofield - Cyfarwyddwr Cwsmeriaid a Chymunedau

Archwilwyr Allanol

Beever and Struthers
St George's House,
215-219 Chester Road,
Manceinion M15 4JE

Archwilwyr Mewnol

Mazars
45 Church Street,
Birmingham,
B3 2RT

Bancwyr

Barclays Bank plc
One Snowhill,
Queensway,
Birmingham,
B3 2WN

Ariannwyr

Barclays Bank plc
One Snowhill,
Queensway,
Birmingham,
B3 2WN

Cynghorwyr Ariannol

Link Asset Services
65 Gresham Street,
Llundain EC2V 7NQ

Mae Cartrefi Cymunedol Gwynedd Cyfyngedig yn Gymdeithas Gydweithredol a Budd Cymunedol wedi ei chofrestru gyda rheolau elusennol. Rhif Cymdeithas Gydweithredol a Budd Cymunedol: 30776R. Rhif Landlord Cymdeithasol Cofrestredig L152.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Adroddiad Strategol ar gyfer y flwyddyn 1 Ebrill 2017 i 31 Mawrth 2018

Mae Bwrdd Rheoli Cartrefi Cymunedol Gwynedd Cyf yn cyflwyno'r adroddiad hwn a'r datganiadau ariannol wedi eu archwilio ar gyfer y flwyddyn 1 Ebrill 2017 i 31 Mawrth 2018.

Yn yr adroddiad a'r Datganiadau Ariannol mae 'CCG' neu 'Gymdeithas' wedi ei ddefnyddio i gyfeirio at Cartrefi Cymunedol Gwynedd Cyf.

Yn unol â gofynion y Cyngor Adrodd Ariannol, mae'r Datganiadau Ariannol wedi eu paratoi mewn cydymffurfiaeth â Safon Adrodd Ariannol (Financial Reporting Standard - FRS), 102.

Prif Weithgareddau

Cymdeithas Dai Trosglwyddiad Stoc ar Raddfa Fawr yw CCG wedi ei ffurfio yn Ebrill 2010 yn dilyn trosglwyddo tua 6,300 o gartrefi o Gyngor Gwynedd. Mae CCG yn Gymdeithas Gydwethredol a Budd Cymunedol wedi ei chofrestru gyda rheolau elusennol. Fel Landlord Cymdeithasol Cofrestredig (LCC) caiff CCG ei reoleiddio gan Lywodraeth Cymru.

Prif bwrpas CCG yw darparu tai rhent fforddiadwy i'r rhai sydd angen tai.

Ar 31 Mawrth 2018 roedd CCG yn rheoli 6,292 eiddo gyda'r rhan fwyaf o'r rhain wedi eu lleoli yn ardal Arfon, Gwynedd gan gynnwys dinas Bangor a thref Caernarfon. Mae nifer sylweddol hefyd wedi'u lleoli yn nhrefi fel Pwllheli, Blaenau Ffestiniog, Dolgellau, Bala a Thywyn. Mae eiddo arall wedi'u lledaenu ar draws gweddill Gwynedd mewn pentrefi a lleoliadau gwledig, a chafodd eiddo cyntaf CCG y tu allan i Wynedd eu caffael yn 2017/18, sef 47 fflat yn Llanelwy, Sir Ddinbych.

O fewn y stoc bresennol mae 361 yn dai wedi eu dynodi fel Tai Gwarchod ar gyfer tenantiaid hŷn. Ar gyfer tenantiaid sy'n byw mewn eiddo o'r fath, caiff wardeiniaid eu cyflogi i helpu sicrhau y gall tenantiaid fwynhau byw yn annibynnol cymaint ag y gallent.

Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) oedd un o'r addewidion craidd a wnaed i denantiaid wrth drosglwyddo; llwyddwyd i'w gyflawni yn 2015. Canolbwyntiwyd ar ôl hynny ar ddatblygu a thyfu'r sefydliad, gan gynnwys gwneud pob ymdrech i gwrdd â disgwyliadau cwsmeriaid a darparu tai fforddiadwy ychwanegol.

Mae CCG wedi cael achrediad OHSAS 18001 ar gyfer lechyd a Diogelwch, ac achrediau ISO 9001 a 14001 ar gyfer Systemau Ansawdd Amgylchedd.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Amcanion a strategaethau

Mae Cynllun Corfforaethol 2015-2020 yn manylu ar y cam nesaf yn natblygiad CCG, ynghyd â Gweledigaeth y sefydliad, sef:

Bod yn flaenllaw wrth ddarparu tai o safon - gan gwrdd ag anghenion cwsmeriaid, a pharchu cymunedau

Mae'r Gwerthoedd craidd canlynol yn cefnogi'r Weledigaeth:

- **Teg** - Gwneud penderfyniadau cyson a gwrthrychol sy'n hyrwyddo cydraddoldeb a pharchu amrywiaeth
- **Atebol** - Bod yn effeithiol a chymryd cyfrifoldeb am ein penderfyniadau a'r pethau rydym yn eu gwneud
- **Agored** - Bod yn onest a thryloyw yn bob dim 'rydym yn ei wneud
- **Arloesol** - Bod yn uchelgeisiol ac yn agored i syniadau a ffyrdd newydd o weithio
- **Cyfeillgar** - Bod yn hygyrch ac yn hawdd gweithio efo ni bob amser

Mae'r Cynllun Corfforaethol yn nodi strategaeth CCG gan ganolbwyntio ar:

- y blaenoriaethau sydd i'w cyflawni gan y Bwrdd a staff,
- beth ydym yn buddsoddi ein hamser ac adnoddau yn ei ddarparu, a'r
- fframwaith sy'n llywodraethu ein penderfyniadau a monitro ein cynnydd.

Mae'r Cynllun Corfforaethol yn cynnwys set o bedair thema allweddol ynghyd a nodau perthynol;

- **Cwsmeriaid** - Ein bwriad yw cwrdd ag anghenion ein cwsmeriaid gan eu hannog i gymryd rhan mewn siapio sut mae gwasanaethau yn cael eu cynllunio a'u darparu
- **Datblygiad a Thwf** – Ein hamcan yw tyfu fel busnes i sicrhau hyfywedd hir dymor
- **Asedau** – Rydym yn rheoli ein hasedau i gynnal eu gwerth ac uchafu incwm, gan sicrhau eu bod yn cwrdd ag anghenion cwsmeriaid
- **Cymunedau cynaliadwy** – Rydym yn hybu cymunedau cynaliadwy drwy weithio mewn partneriaeth i ddarparu gwasanaethau effeithiol

Caiff y themâu a nodau hyn eu cefnogi gan 14 o amcanion manwl gyda'r cynllun yn cael ei gefnogi gan 6 egwyddor wedi eu dylunio i sicrhau ei fod yn cael ei gyflawni;

- **Cyllid a Llywodraethu**
- **Pobl a Thechnoleg**
- **Cyfathrebu**

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

- **Partneriaeth**
- **Gwerth am Arian**
- **Iechyd, Diogelwch, Ansawdd a'r Amgylchedd (IDAA)**

Caiff cynnydd yn erbyn cyflawni'r cynllun ei fonitro drwy Fframwaith Rheoli Perfformiad sydd wedi'i adolygu.

Adolygiad Ariannol

Dyfarniad Rheoleiddio

O dan Ran 1 Deddf Tai 1996, mae gan Weinidogion Cymru rym i reoleiddio Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig o ran darpariaeth tai a materion sy'n ymwneud â llywodraethu a rheolaeth ariannol. Mae Gweinidogion Cymru yn cyhoeddi Dyfarniad Rheoleiddio o dan adrannau 33A a 35 Deddf Tai 1996, a chyhoeddir y dyfarniad yn unol â Fframwaith Rheoleiddiol Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yng Nghymru a'r safonau perfformiad cysylltiol.

<https://gov.wales/topics/housing-and-regeneration/services-and-support/regulation/regulatory-framework/?skip=1&lang=cy>

Mae'r dyfarniad wedi'i lunio i roi dealltwriaeth i'r Landlord Cymdeithasol Cofrestredig, ei denantiaid, defnyddwyr gwasanaeth a rhanddeiliaid eraill o'i hyfywedd ariannol a pha mor dda y mae'n perfformio, ar adeg benodol.

Ni ddylai unrhyw barti ddibynnu ar y dyfarniad at unrhyw ddiben arall. Mae'r Landlord Cymdeithasol Cofrestredig yn gyfrifol am gyflawnrwydd a chywirdeb yr wybodaeth a ddarperir i'r Rheoleiddiwr.

Rhoddodd y Dyfarniad Rheoleiddio a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr 2017 statws "Safonol" (h.y. y dyfarniad uchaf sydd ar gael) ar gyfer Llywodraethu ac ar gyfer Rheolaeth Ariannol, gan nodi:

- Llywodraethu a Gwasanaethau - "yn adnabod a rheoli risgiau newydd a'r rhai sy'n dod i'r amlwg yn briodol"
- Hyfywedd Ariannol - "yn cwrdd â gofynion hyfywedd ac mae ganddo'r capasiti ariannol i ymdrin â senarios yn briodol"

Mae'r Dyfarniad Rheoleiddio ar gael yn llawn yn:

<https://gov.wales/docs/desh/publications/171220-hari-gwynedd-cy.pdf>

Perfformiad Ariannol

Roedd canlyniadau ariannol 2017/18 yn well na thargedau'r cynllun busnes ac roeddent yn dangos gwarged o weithgareddau cyffredin o £6.6m. Mae hyn yn cynnwys yr arian Dowry o £4.1m gan Lywodraeth Cymru ac mae'n cael ei ail-fuddsoddi yn eiddo CCG.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Roedd yr asedau sefydlog pendant yn £133.8m ar ddiwedd y flwyddyn, yn bennaf cost y gwaith gwella cyfalaf sydd wedi'i wneud ers 2010. Roedd yr asedau cyfredol net yn £0.1m. Roedd balansau arian yn £2.9m ac roedd yr atebolrwydd ar y gronfa cynllun pensiwn llywodraeth leol yn £3.0m. Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn oedd £55.4m ar ddiwedd y flwyddyn, yn deillio yn bennaf o'r gwaith gwella a gyfeirir ato uchod, llai ariannu tymor-hir y gwaith hwnnw a llai yr atebolrwydd pensiwn.

Roedd balans y benthyciadau i'w talu yn £69.0m ar ddiwedd y flwyddyn a chawsant eu tynnu i lawr o dan drefniant £82.0m gyda Banc Barclays. Balans y benthyciadau oedd:

- Saith benthyciad cyfradd sefydlog o **£55.0m** - ad-daladwy ym mis Hydref 2018 (£6m), Hydref 2021 (£5m), Hydref 2022 (£4m), Ebrill 2031 (£5m), Ebrill 2032 (£8m), Ebrill 2033 (£12m) ac Ebrill 2034 (£15m)
- Pedwar benthyciad cyfraddau amrywiol o **£13.0m** gan Barclays – yn cael eu rowlio drosodd pob 3 mis.
- Tri Benthyciad cyfradd amrywiol o **£1.0m** gan Lywodraeth Cymru - ad-daladwy cyn 2022/23.

Asedau

Mae CCG wedi parhau i fuddsoddi er mwyn cynnal safon SATC. Gwariwyd £139.3m yn y 7 mlynedd gyntaf gyda £9.1m pellach wedi ei fuddsoddi yn 2017/18. Yn ychwanegol, cafodd £5.2m ei wario ar gynlluniau tai newydd / adnewyddu yn 2017/18.

Trosglwyddwyd tua 500 hectar o dir ac asedau eraill i CCG pan gafodd y gymdeithas ei chreu. Gan fod y tir yma wedi ei drosglwyddo am ddim nid yw ei werth wedi ei gynnwys yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol. Mae strategaeth weithredol gwaredu tir nad oes eu hangen mwyach yn cael ei ddilyn. Mae'r elw o waredu'r tir hyd yn hyn dros £400k, a disgwylir y bydd gwarediadau pellach yn cynhyrchu ffigwr tebyg. Mae derbyniadau o'r fath yn cael eu defnyddio i ran-gyllido tai fforddiadwy ychwanegol. Mae darnau eraill o dir yn cael eu cadw i'w datblygu gan CCG yn y dyfodol.

Rhenti

Mae CCG wedi parhau i ddilyn polisi Llywodraeth Cymru ar Rent Tai Cymdeithasol a gyflwynwyd yn 2014/15. Mae'r polisi yn pennu band rhent cyfartalog ar gyfer y Gymdeithas lle mae'n rhaid i wir rent cyfartalog ddisgyn o'i fewn. Mae cynyddiadau chwyddiant yn seiliedig ar Indecs Prisiau Defnyddwyr a 1.5% ond gall y Gymdeithas gynyddu rhent o £2 pellach yr wythnos ar gyfer rhan o'r stoc neu'r stoc gyfan os caiff hyn ei weld yn ofynnol er mwyn ariannu ymrwymadau y cynllun busnes. 3.83% oedd y gwir gynydd rhent cyfartalog yn 2017/18 gyda chyfanswm y rhent a godwyd yn £27.9m.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Hawl i Brynu / Caffael

Mae'r tenantiaid a drosglwyddodd o Gyngor Gwynedd wedi 'Cadw'r Hawl i Brynu' eu cartrefi. Cwblhawyd 8 gwerthiant fel hyn yn 2017/18 a gwerthwyd 3 eiddo arall ar y farchnad agored. Mae elw o'r gwerthiannau hyn wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr.

Nid oes gan denantiaid sydd wedi dod yn denantiaid newydd ers y trosglwyddo yr un Hawl i Brynu ag sydd gan denantiaid sydd wedi trosglwyddo, ond o dan feini prawf penodol efallai y byddai ganddynt yr hawl i brynu eu cartref trwy broses 'Hawl i Gaffael', sy'n seiliedig ar grant yn hytrach na gostyngiad. Hyd yma, nid yw CCG wedi gwerthu unrhyw dŷ o dan yr Hawl i Gaffael.

Bydd Hawl i Brynu a Hawl i Gaffael yn dod i ben ym mis Ionawr 2019.

Effeithlonrwydd a Gwerth am Arian

Mae hybu Effeithlonrwydd a Gwerth am Arian yn rhan graidd o sut mae CCG yn gweithredu ac un o egwyddorion y Cynllun Corfforaethol yw "Byddwn yn darparu gwasanaethau gwerth am arian ac adolygu sut rydym yn gweithredu i sicrhau bod gwasanaethau yn gwella i gwrdd ag anghenion cwsmeriaid."

Mae hyn yn tanategu "Strategaeth Gwerth am Arian" CCG sy'n diffinio beth rydym yn ei feddwl gyda Gwerth am Arian, gan nodi meysydd Datblygu a Gwella ac egluro ein ffordd o Feincodi, Monitro Perfformiad, Caffael a Newidiadau Diwylliannol o ran Gwerth am Arian.

Mae dyfyniad CCG yng nghyhoeddiad *"Canllawiau ymarferol ar sut i ddiffinio, darparu a dangos Gwerth am Arian"* yn crynhoi ethos ac agwedd CCG, sef: **"Mae GAA yn golygu sicrhau bod pob punt a gaiff ei wario yn cyflawni'r effaith fwyaf posib o ran ansawdd a / neu faint. Heb GAA fel egwyddor gyffredin, byddwn heb os yn gwario mwy na beth sydd ei angen i gyflawni ein hamcanion. Does neb yn hoffi gwastraffu arian ac yn sicr ni all ein tenantiaid fforddio ein bod ni'n gwneud hynny."**

Adolygiad Gweithredol

Bu i CCG ddathlu ei ben-blwydd yn wyth mlwydd oed yn fuan ar ôl diwedd blwyddyn ariannol 2017/18 - blwyddyn lle gwelwyd cynnydd sylweddol pellach gyda chyflawni Cynllun Corfforaethol 2015/2020. Roedd y **prif lwyddiannau** yn cynnwys:

Cartrefi

Yn ogystal â chynnal Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC), cafodd **69** o dai eu hychwanegu at stoc CCG yn 2017/18. Ychwanegwyd 47 o'r rhain trwy brynu cynllun tai gwarchod yn Llanelwy, Sir Ddinbych. Buddsoddwyd mewn nifer o safleoedd eraill ar draws Gogledd Cymru, ac ar ddiwedd 2017/18 roedd **57** eiddo yn disgwyl cael eu datblygu. Mae targed y

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Strategaeth Datblygu o adeiladu neu gaffael tua 300 o unedau erbyn 2020 yn cael ei adolygu a bydd yn cael ei gynyddu.

Bodddhad Cwsmer

Roedd canlyniadau 12 mis cyntaf y system Bodddhad Cwsmer gyda Mustard yn galonogol iawn, gyda lefelau uwch o foddhad i'w gweld ym mhob rhan o'r busnes. Mae'r system newydd yn rhoi mwy o wybodaeth ar y rhesymau am y bodddhad neu anfodlonrwydd, ac mae gwasanaethau yn cael eu newid i fynd i'r afael ag unrhyw anfodlonrwydd. Mae adborth rhagorol yn parhau ynghylch â lefel proffesiynoldeb ein staff.

Gwaith Trwsio

Cafodd y gwelliannau yn Trwsio (h.y. y Gwasanaeth Cynnal a Chadw) eu cynnal yn 2017/18, gyda'r gwasanaeth yn parhau i gyflawni addewidion y rhaglen newid. Fe wnaeth y pwyslais barhau ar gwrdd â gofynion tenantiaid trwy ddarparu gwasanaeth modern, gwasanaeth sy'n canolbwyntio ar y cwsmer a gwasanaeth effeithiol. Llwyddwyd i ganfod rhagor o arbedion, gan olygu bod cyfanswm arbedion effeithlonrwydd yn £860k dros y 2 flynedd ddiwethaf. O ganlyniad bu 17% o ostyngiad yn y cyfradd yr awr.

Fe wnaeth y lleihad o £575k yng ngwaith mewnol SATC greu capasiti i arallgyfeirio, a diogelwyd £820k o ffrydiau gwaith newydd fel addasiadau, prynu tai yn ôl a chynlluniau gosod system gwresogi. Sefydlwyd tîm gwaith trydanol mewnol i gynnal archwiliadau cyfnodol, ac roedd y staff a ryddhawyd yn sgil lleihad yn ffrydiau gwaith SATC yn golygu gostyngiad pellach o £240k (neu 35%) ar wariant ar waith craidd gan is-contractwyr.

Mae Strategaeth Twf y gwasanaeth yn cael ei lunio. Bydd hyn yn arwain at gynydd o £1.2m yng ngwaith y gwasanaeth yn y flwyddyn i ddod, gan gynnwys dod â'r Gwasanaeth Gwresogi Cylchol yn fewnol gan greu arbedion TAW. Mae pob DPA wedi gwella i'r chwarteli canolig neu uchaf; mae hyn yn cynnwys cynnydd ym moddhad tenantiaid, gyda 87% o denantiaid sydd wedi derbyn gwasanaeth gan Trwsio yn nodi eu bod yn fodlon.

Strategaeth Gymunedol

Mae'r Strategaeth Gymunedol a gafodd ei lansio ym mis Mawrth 2018 yn amlinellu sut y mae CCG yn parhau i fuddsoddi yn ein cymunedau. Y pum prif thema sy'n cael blaenoriaeth yw Cyflogaeth a Sgiliau, Iechyd a Lles, Trosedd a Diogelwch, Amgylchedd, a Iaith a Diwylliant. Gwnaed cynnydd arwyddocaol o ran gwella ein cyfraniad i fuddsoddi cymunedol a mesur gwerth cymdeithasol ein gwaith yn ein cymunedau. Mae nifer o swyddi ar gyfer prentisiaid a hyfforddeion wedi cychwyn ac rydym yn gweithio â phartneriaid (Urdd, Ymddiriedolaeth y Tywysog, OPUS a Gisda) i ddarparu mwy o gefnogaeth ddwys lle mae angen.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Strategaeth Cynhwysiant Digidol

Mae cynhwysiant digidol yn fater penodol ar gyfer Gwynedd a thenantiaid CCG, ac felly cafodd strategaeth cynhwysiant digidol ei lansio. Mae'n cefnogi tenantiaid gyda chael mynediad at wasanaethau ar-lein a bod yn barod ar gyfer Credyd Cynhwysol.

Credyd Cynhwysol

Sefydlwyd prosiect corfforaethol i liniaru effaith Credyd Cynhwysol ar denantiaid CCG ac incwm y busnes. Roedd hyn yn cynnwys sefydlu Cytundeb Lefel Gwasanaeth gyda Chyngor ar Bopeth i ddarparu cymorth arbenigol i denantiaid ar gyllidebu a rheoli dyled. Mae Grŵp Tasg a Gorchwyl wedi'i sefydlu gyda phrif bartneriaid strategol CCG yng Ngwynedd i sicrhau bod dull cyd-weithredol yn cael ei fabwysiadu i ymdrin ag effaith CC yng Ngwynedd.

Tîm Opsiynau Tai

Fe wnaeth adolygiad o wasanaethau Opsiynau Tai yng Ngwynedd ganfod bod angen cyflwyno gwelliannau i sicrhau bod gan breswylwyr Gwynedd fynediad i dai fforddiadwy. Mae Partneriaeth Tai Gwynedd wedi cytuno gyda argymhellion yr adolygiad a byddent yn cael eu gweithredu yn 2018/19.

Cofrestr Tai Fforddiadwy

Mae CCG yn cydweithio ag Awdurdodau Lleol a Chymdeithasau Tai yng Ngogledd Cymru fel rhan o'r trefniadau ar gyfer tai fforddiadwy (Tai Teg) a chofrestrau tai (SARTH). Mae Polisi Rhent Canolradd hefyd wedi'i gymeradwyo i baratoi ar gyfer datblygu eiddo o'r math yma.

Strategaeth a Safon Tai Gwag

I wella safon eiddo sy'n cael eu gosod a lleihau amser troi eiddo gwag, mae Strategaeth a Safon Tai Gwag diwygiedig wedi'i chyflwyno ac yn cael ei threialu. Bydd y canlyniadau hyn yn cael eu dadansoddi yn nes ymlaen yn 2018 i ystyried prif ffrydio'r safonau uwch.

Ail Strwythuro

Cafodd yr Adran Cwsmeriaid a Chymunedau ei ailstrwythuro i dri thîm yn 2017/18 i wella'r modd y caiff gwasanaethau eu darparu:

- Gwasanaethau Cwsmer - y Ganolfan Gyswllt, Gosod, Rhent ac Incwm
- Gwasanaethau Cymunedol - Tai Cefnogol, Cefnogaeth Tenantiaid, Gwasanaethau Bro a Chyswllt Cymunedol.
- Cefnogaeth Busnes - Systemau a Gwybodaeth, Datblygu, Polisi a Gweithdrefnau, Rheoli Prydleswyr

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Taliadau Gwasanaeth

Yn unol â gofyniad Llywodraeth Cymru i wahanu taliadau gwasanaeth a rhenti, cynhaliwyd adolygiad o Daliadau Gwasanaeth. Fe wnaeth hyn gynnwys mabwysiadu Polisi Taliadau Gwasanaeth newydd a chytuno i gyflwyno taliadau gwasanaeth i denantiaid newydd. Cynhaliwyd ymgynghoriad taliadau gwasanaeth gyda thenantiaid presennol yn ystod Mai a Mehefin 2018.

Gwna Wahaniaeth

Sefydlwyd “Gwna Wahaniaeth” yn 2017/18. Mae’r Rhaglen Datblygu Sefydliadol yma yn ceisio dylanwadu, newid ac atgyfnerthu yn gadarnhaol diwylliant mewnol, i sicrhau bod CCG yn barod am dwf sefydliadol a heriau newydd. Mae’r rhaglen yn canolbwyntio yn benodol ar Reoli Doniau, Datblygiad Personol, Gweledigaeth a Gwerthoedd, Iechyd a Lles a Rhagoriaeth Gwasanaeth.

Cydnabyddiaeth

Parhawyd â’r traddodiad o gael gwobrwyon y diwydiant am arfer da a chyrrhaeddiad, gyda 21 enwebiad yn 2017/18 mewn categorïau fel Cynnal a Chadw, Caffael, Datblygu, yr Amgylchedd a Gwerth am Arian. Roedd yr uchafbwyntiau yn cynnwys Iwan Jones yn ennill Prentis y Flwyddyn yng Ngwobrau Corfforaethol CIH, Margaret Bracegirdle yn derbyn cydnabyddiaeth uchel yn y categori cyflawniad eithriadol yng Ngwobrau UK Housing Heroes, a’r Tîm Cynnal a Chadw ar y rhestr fer yn yr un gwobrwyon.

Trawsnewid Busnes

Mae’r Prosiect Trawsnewid Busnes wedi parhau i ganolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau gwell a mwy modern, gan drawsnewid diwylliant ac arferion gweithio, a chynyddu hyfywedd ariannol. Roedd hyn yn cynnwys mwy o ad-drefnu swyddfeydd, cyflwyno arferion gweithio hyblyg ac ystwyth, ac adolygu prosesau busnes (adolygiadau BPR). Fe wnaeth y ffocws ar Drawsnewid Digidol barhau, gyda darparu mwy o dechnoleg gweithio’n symudol i hwyluso gweithio’n hyblyg, a’r gwaith paratoadol ar gyfer cyflwyno system fusnes craidd newydd.

Her Cyllideb

Bu adolygiad trylwyr o wasanaethau a chyllidebau fel rhan o’r broses “Her Cyllideb”. Cafodd arbedion effeithlonrwydd o dros £1.1m eu canfod, gyda’r rhan fwyaf yn cael ei ail fuddsoddi yng ngwelliannau gwasanaeth 2018/19.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Cyllido

Cafodd cytundeb cyfleuster benthycu Barclays ei adolygu yn y flwyddyn, gyda'r ddyled brig (y pwynt lle mae angen i CCG ddechrau ad-dalu benthyciadau) yn cael ei wthio'n ôl i 2022.

Mae'r cyflawniadau sy'n cael eu crynhoi uchod yn rhoi sylfaen gadarn am dwf a datblygiad pellach. I ddarparu ar gyfer cynlluniau a dyheadau'r dyfodol, ac i sicrhau bod Nodau Corfforaethol yn cyd-fynd â'r strategaeth twf, mae Cynllun Corfforaethol CCG yn cael ei adolygu.

Trosolwg o Lywodraethu a Rheoleiddio

Asesiad Rheoleiddio Cymdeithas Dai (HARA)

Mae Rhan 2 Mesur Tai (Cymru) 2011 (y Mesur) sy'n diwygio Rhan 1 Deddf Tai 1996 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru reoleiddio LCC yng Nghymru. Mae'r mesur hwn yn rhoi mwy o bwerau rheoleiddiol ac ymyrryd i Weinidogion Cymru.

Ar ddiwedd 2017, bu i Dîm Rheoleiddio Tai Llywodraeth Cymru gynnal Asesiad Rheoleiddiol ar ran Gweinidogion Cymru. Bwriad yr Asesiad Rheoleiddio yw darparu dealltwriaeth i CCG, tenantiaid, defnyddwyr gwasanaeth a rhan-ddeiliaid eraill o ba mor dda rydym yn perfformio, ar amser penodol yn erbyn canlyniadau cyflawni sy'n ymwneud â:

- Gwasanaethau landlord
- Llywodraethu
- Rheolaeth Gyllidol

Cynhaliwyd yr Asesiad Rheoleiddiol yn unol â dull yn seiliedig ar risg tuag at reoleiddio sydd wedi ei nodi yn y 'Fframwaith Rheoleiddio' a chanllawiau cysylltiol '*Gwella gweithrediad Y Fframwaith Rheoleiddio: dull rheoleiddio seiliedig ar risg*' a '*Risgiau sector i gymdeithasau tai yng Nghymru.*'

Mae'r Rheoleiddiwr yn defnyddio gwybodaeth sydd wedi ei dderbyn drwy gyswllt rheoleiddiol parhaus gyda CCG ynghyd â gwybodaeth sydd wedi ei ddarparu er mwyn creu barn reoleiddiol.

Cyhoeddwyd yr Asesiad Rheoleiddio ym mis Rhagfyr 2017 fel rhan o'r Farn Reoleiddio sydd wedi ei fanylu ar dudalen 4 uchod. Cafodd y casgliadau eu derbyn fel asesiad rhesymol a theg gan y Bwrdd, ac mae'r berthynas gyda'r Rheoleiddiwr yn parhau i fod yn iach gyda chyswllt rheolaidd yn cael ei gynnal yn ystod y flwyddyn ariannol. Bydd y Fframwaith Reoleiddio yn newid yn y dyfodol gyda LCC yn cael eu hasesu ar safonau perfformiad newydd gyda phwyslais ar gyd-reoleiddio.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Siarter Llywodraethu Da a Chod Llywodraethiant

Mae'r Bwrdd wedi parhau i ddilyn Siarter Llywodraethu Da Cartrefi Cymunedol Cymru (CCC) sydd wedi ei ddatblygu i ddangos ymrwymiad gweledol i lywodraethu da.

Yn dilyn cyhoeddi Cod Llywodraethiant y sector ym mis Chwefror 2015 fel cafodd ei ddatblygu gan Cartrefi Cymunedol Cymru, mewn partneriaeth gyda Llywodraeth Cymru, cynhaliwyd 'dadansoddiad bwllch cydymffurfio' gyda'r Bwrdd. Y canlyniadau oedd bod CCG mewn sefyllfa i ddangos cydymffurfiaeth gyda mwyafrif o'r Cod a datblygwyd cynllun gweithredu er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth lawn.

Roedd y Cynllun Gweithredu Cydymffurfio yn cynnwys darpariaethau ar gyfer proses 'werthuso' fwy ffurfiol ar gyfer y Bwrdd ac adolygiad o'r Strwythur Llywodraethu - gweithredwyd ar y rhain yn ystod 2017/18.

Strwythur Bwrdd a Phwyllgorau

Mae Rheolau CCG yn nodi bod angen deuddeg aelod ar y Bwrdd sy'n cynnwys pedwar tenant, pedwar enwebai o Awdurdod Lleol a phedwar aelod annibynnol. Maent i gyd yn Gyfarwyddwyr Anweithredol i CCG, ac o gefndiroedd amrywiol gan ddod â phrofiadau proffesiynol, masnachol a lleol i CCG. Mae aelodau'r Bwrdd a'r Tîm Rheoli Gweithredol sydd wedi gwasanaethu yn ystod 2017/18 wedi eu nodi ar dudalen 1.

Mae'r Strwythur Llywodraethu presennol wedi bod ar waith ers 2015/16, ac mae'n cynnwys y pedwar pwyllgor canlynol sydd â phwerau dirprwyedig sy'n caniatáu craffu effeithiol ar faterion gweithredol:

- Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg
- Pwyllgor Asedau ac Isadeiledd
- Pwyllgor Cwsmeriaid a Chymunedau
- Pwyllgor Adnoddau

Mae'r strwythur hefyd wedi ei gynllunio i gefnogi gofynion y sefydliad yn y dyfodol gan gynnwys cyflawni'r Cynllun Corfforaethol.

Datganiad o gyfrifoldebau'r Bwrdd

Mae Deddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Gymunedol yn gofyn bod y Bwrdd yn paratoi cyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r cyfrifon hyn roi adlewyrchiad gwir a theg o sefyllfa'r Gymdeithas a'r hyn sydd ganddo yn warged am y cyfnod hwnnw. Wrth baratoi'r cyfrifon hyn mae gofyn i'r Bwrdd:

- Dewis polisïau cyfrifo addas ac yna eu rhoi ar waith yn gyson;
- Gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon sy'n rhesymol a chall;
- Nodi a yw safonau cyfrifo cymwys wedi eu dilyn;
- Paratoi cyfrifon ar sail busnes gweithredol heblaw ei fod yn amhriodol.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Mae'r Bwrdd yn gyfrifol am gadw cofnod cywir o gyfrifon sy'n datgelu, gyda chywirdeb rhesymol, ar unrhyw adeg, sefyllfa ariannol y Gymdeithas a'u galluogi i sicrhau bod y cyfrifon yn cydymffurfio â'r Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Gymunedol a Deddfau Tai. I bennu sut y mae cyfansymiau'n cael eu cyflwyno o fewn eitemau yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr a Datganiad Sefyllfa Ariannol, mae'r Bwrdd wedi ystyried sylwedd y trafodyn neu drefniant sydd wedi ei adrodd yn unol ag egwyddorion neu ymarferion cyfrifo derbynol cyffredinol. Maent hefyd yn gyfrifol am warchod asedau'r Gymdeithas ac felly am gymryd camau rhesymol i atal ac adnabod twyll neu anghysondebau eraill drwy sefydlu a chynnal system reoli foddhaol dros gofnodion cyfrifo'r Gymdeithas, daliadau arian parod a'i holl dderbyniadau a thaliadau.

Mae'r Bwrdd yn gyfrifol am strategaeth a fframwaith polisi'r Gymdeithas ond yn dirprwyo rheolaeth ddyddiol a gweithrediad i'r Prif Weithredwr a'r Tîm Arweinyddiaeth Weithredol.

Aelodaeth Cyfranddalwyr

Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd gan CCG 49 o gyfranddalwyr a phob un ohonynt yn dal cyfran o £1 yn CCG. Gall cyfranddalwyr ddylanwadu ar benderfyniadau a wneir o fewn y Gymdeithas drwy eu hawl i bleidleisio yn y Cyfarfod Blynyddol. Mae gan bob tenant yr hawl i wneud cais i fod yn gyfranddaliwr.

Mae'r Awdurdod Lleol yn dal un gyfran ar ran enwebai'r Awdurdod Lleol sydd ar y Bwrdd, gyda gweddill aelodau'r Bwrdd yn gyfranddalwyr. Nid yw unrhyw un o'r uwch swyddogion yn dal unrhyw ddiddordeb yng nghyfalaf cyfranddaliadau'r Gymdeithas.

Rheolaeth Fewnol

Cyfrifoldeb cyffredinol y Bwrdd yw sefydlu a chynnal yr holl system reoli fewnol ac adolygu pa mor effeithiol ydyw.

Mae'r Bwrdd yn cydnabod na all unrhyw system reoli fewnol roi sicrwydd llwyr yn erbyn cam reoli materol neu gollod neu gael gwared â bob risg o anallu i gyrraedd amcanion busnes. Mae'r system reolaeth fewnol wedi ei chynllunio i reoli risgiau allweddol ac i roi sicrwydd rhesymol bod amcanion busnes sydd wedi eu cynllunio a chanlyniadau yn cael eu cyrraedd. Mae hefyd yn bodoli er mwyn rhoi sicrwydd rhesymol ynglŷn â pharatoi a dibynadwyedd ynglŷn â gwybodaeth ariannol a gweithredol a gwarchod asedau a diddordebau'r Gymdeithas.

Wrth gwrdd â'i gyfrifoldebau, mae'r Bwrdd wedi mabwysiadu dull yn seiliedig ar risg gyda rheolaethau mewnol wedi eu mewnosod o fewn y broses rheoli a llywodraethu arferol. Mae'r dull hwn yn cynnwys gwerthusiad rheolaidd o natur

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

a maint risgiau y mae'r gymdeithas yn agored iddynt ac maent yn cyd fynd â chylchlythyr tai LIC RSL02/10: 'Rheoliadau Mewnol ac Adrodd.'

Mae'r broses sydd wedi ei fabwysiadu gan y Bwrdd wrth adolygu effeithiolrwydd systemau rheoli mewnol ynghyd â rhai o'r prif elfennau'r fframwaith reoli yn cynnwys:

Adnabod a gwerthuso risgiau allweddol:

Mae'r Fframwaith Rheoli Risg diwygiedig a gymeradwywyd gan y Bwrdd ym mis Medi 2017 yn amlinellu'r prosesau ynghlwm â Rheoli Risg, gan gynnwys adnabod, dadansoddi a chamau sgorio, ynghyd â sut mae risgiau yn cael eu monitro yn y sefydliad. Mae'r fframwaith yn cyfeirio at y ddau lefel o risg sef risgiau strategol a gweithredol.

I sicrhau dull cyson o sgorio, caiff matrices sgorio effaith ei ddefnyddio fel rhan o'r fframwaith. Mae hyn yn darparu arf cynhwysfawr ar gyfer asesu tebygrwydd bod risg yn digwydd ynghyd ag effaith risg o'r fath, ac mae wedi ei rannu i dri maes i sicrhau eglurder sef yr effaith ar gost, amser ac ansawdd.

Mae'r broses yn galluogi'r gymdeithas i adnabod risgiau allweddol ac unrhyw ansicrwydd a'r risgiau mwyaf a gafodd eu hadnabod yn ystod y flwyddyn oedd:

- Diwygiad Lles
- Gallu'r Bwrdd ac olyniaeth
- Newidiadau i bolisi rhent Llywodraeth Cymru

Mae adnabod risgiau o'r fath o gymorth i adnabod ffordd briodol o fonitro, rheoli a lleihau risg, ac mae yna adrodd rheolaidd ar risg i'r Pwyllgorau perthnasol, y Tîm Arweinyddiaeth Gweithredol a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth.

Mae'r swyddogaeth archwilio mewnol, sy'n cael ei ddarparu gan gwmni o gyfrifwyr annibynnol, yn dilyn rhaglen archwilio yn seiliedig ar risg ac maent yn adrodd yn uniongyrchol i'r Pwyllgor Archwilio a Risg.

Gweithdrefnau rheoli cyffredinol:

Mae'r Bwrdd yn cadw'r cyfrifoldeb am ystod ddiffiniedig o faterion yn ymwneud â materion strategol, gweithredol a chyllidol a materion cydymffurfio. Mae polisiâu a gweithdrefnau yn ymdrin â materion megis awdurdod dirprwyedig, rhannu dyletswyddau, cyfrifo, rheolaeth trysorlys, iechyd a diogelwch, diogelu data ac ased, ac adnabod ac atal twyll.

Systemau gwybodaeth ac adrodd am gyllid:

Mae gweithdrefnau adrodd am gyllid yn cynnwys creu cyllidebau manwl ar gyfer y flwyddyn i ddod, cynhyrchu cyfrifon rheoli manwl yn fisol a rhagolygon ar gyfer y flwyddyn ariannol ac ar gyfer blynyddoedd dilynol. Maent yn cael eu

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

hadolygu yn fanwl gan y cyfarwyddwyr gweithredol ac yn cael eu hystyried a'u cymeradwyo gan y Pwyllgor Adnoddau yn chwarterol. Maent hefyd yn cael eu hanfon i'n Cyllidwyr fel rhan o'r cytundeb fenthylg. Mae pob Pwyllgor hefyd yn adolygu dangosyddion perfformiad allweddol yn rheolaidd i asesu cynnydd tuag at gyrraedd yr amcanion busnes allweddol, targedau a chanlyniadau.

Monitro a gweithred cywiro:

Mae'r broses o reolwyr yn adrodd yn rheolaidd ar faterion rheoli yn rhoi sicrwydd i uwch reolwyr a'r Pwyllgor Archwilio a Risg. Mae hyn yn cynnwys gweithdrefn gadarn i sicrhau bod gweithred gywiro yn digwydd ar gyfer unrhyw faterion rheoli sylweddol, yn enwedig y rhai a all effeithio yn faterol ar ddatganiadau cyllidol a darparu gwasanaethau.

Mae'r fframwaith reolaeth fewnol a'r broses rheoli risg yn ddarostyngedig i adolygiad rheolaidd gan Archwilwyr Mewnol sy'n adrodd i'r Pwyllgor Archwilio Sicrwydd a Risg. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn ystyried risg a rheolaeth fewnol ym mhob cyfarfod.

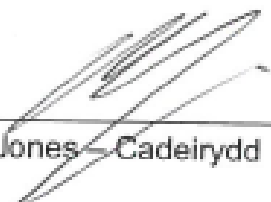
Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn ymgymryd ag adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd systemau rheoli mewnol ac mae wedi ystyried unrhyw newidiadau sydd eu hangen i gynnal effeithiolrwydd rheolaeth risg a'r broses reoli.

Mae'r Bwrdd yn cadarnhau bod proses parhaus ar gyfer canfod a rheoli risgiau arwyddocaol, bod y broses hon yn cael ei hadolygu yn rheolaidd gan y Bwrdd, a bu ar waith drwy gydol 2017/18 a hyd at ddyddiad yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon.

Datganiad Cydymffurfio

Mae'r Bwrdd yn cadarnhau bod yr Adroddiad Strategol hwn wedi ei baratoi yn unol ag egwyddorion sydd wedi eu nodi ym Mharagraff 4.7 y 'Housing SORP 2014'.

Yn ôl trefn y Bwrdd:

Mark Jones – Cadeirydd

Dyddiad: 12 Medi 2018

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

ADRODDIAD ARCHWILWYR ANNIBYNNOL I AELODAU CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Barn

Rydym wedi archwilio datganiadau ariannol Cartrefi Cymunedol Gwynedd Cyf (“y Gymdeithas”) ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018 sy’n cynnwys Datganiad Incwm Cynhwysfawr, Datganiad o Newidiadau mewn Cronfeydd, Datganiad Sefyllfa Ariannol a Datganiad Llif Arian ynghyd â nodiadau yn cydfynd â’r datganiadau ariannol gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifo arwyddocaol. Y fframwaith adrodd ariannol sydd wedi ei ddefnyddio wrth eu paratoi yw cyfraith cymwys a Safonau Cyfrifo'r Deyrnas Unedig (‘United Kingdom Generally Accepted Accounting Practice’), gan gynnwys FRS 102 “Safon Adroddiad Ariannol yn gymwys yn y DU a Gweriniaeth Iwerddon” (Safonau Cyfrifo'r Deyrnas Unedig).

Yn ein barn ni mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi barn gwir a theg o sefyllfa'r Gymdeithas ar 31 Mawrth 2018 ac o'i warged am y flwyddyn a ddaeth i ben;
- wedi'u paratoi'n gywir yn unol â Safonau Cyfrifo'r Deyrnas Unedig; ac
- wedi eu paratoi yn unol â'r Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Gymunedol 2014, y Ddeddf Tai ac Adfywio 2008 a Gofynion Cyfrifo ar gyfer Penderfyniad Cyffredinol (Cymru) ar gyfer Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig 2015.

Sail ar gyfer barn

Rydym wedi cynnal ein harchwiliad yn unol â'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU) (ISAs (UK)) a chyfraith gymwys. Caiff ein cyfrifoldebau o dan y safonau hynny eu disgrifio ymhellach yn yr adran cyfrifoldebau'r Archwilydd am yr archwiliad sydd yn y datganiadau ariannol. Rydym yn annibynnol o'r Gymdeithas yn unol â gofynion moesegol sy'n berthnasol i'n harchwiliad o ran y datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesebol y Cyngor Adrodd Ariannol (FRC), ac rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Rydym o'r farn bod y dystiolaeth archwilio roddwyd i ni yn ddigonol a phriodol i roi sail i'n barn.

Casgliadau mewn perthynas â busnes gweithredol

Nid oes gennym unrhyw beth i'w adrodd am y materion canlynol lle mae'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn gofyn i ni adrodd i chi os:

- yw'r modd y mae'r Bwrdd yn defnyddio dull cyfrifo ar sail busnes gweithredol wrth baratoi datganiadau ariannol yn amhriodol; neu

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

- nad yw'r Bwrdd wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd materol a fyddai o bosib yn codi amheuaeth sylweddol ynghylch gallu'r Gymdeithas i barhau i ddefnyddio'r dull cyfrifo ar sail busnes gweithredol am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodwyd rhyddhau'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blynyddol, ar wahân i'r datganiadau ariannol ynghyd â'n hadroddiad archwilio wedi hynny. Mae'r Bwrdd yn gyfrifol am wybodaeth arall. Nid yw ein barn ar y datganiadau ariannol yn cynnwys yr wybodaeth arall ac eithrio i'r graddau sydd wedi'i ddatgan yn glir fel arall yn ein hadroddiad, nid ydym yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd wedi hynny.

Mewn perthynas â'n harchwiliad o'r datganiadau ariannol ein cyfrifoldeb yw darllen yr wybodaeth arall, ac wrth wneud hynny, ystyried a oes anghysondeb materol rhwng yr wybodaeth arall a'r datganiadau ariannol neu gyda'r wybodaeth i ni ei gael yn yr archwiliadau neu sy'n ymddangos fel arall wedi'i gam-ddatgan yn faterol. Os byddwn yn dod yn ymwybodol o unrhyw anghysondebau materol o'r fath neu gamddatganiadau materol, rhaid i ni bennu a oes camddatganiad materol yn y datganiadau ariannol neu gamddatganiad materol o'r wybodaeth arall. Os byddwn yn dod i'r casgliad ar sail y gwaith i ni ei berfformio bod camddatganiad materol o'r wybodaeth arall yma, gofynnir i ni adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennym unrhyw beth i'w adrodd o ran hyn.

Barn ar faterion eraill lle mae'r Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Gymunedol 2014 wedi gofyn i ni adrodd arnynt.

Yn ein barn ni, yn seiliedig ar y gwaith yr ymgwymerwyd ag ef yn ystod yr archwiliad hwn.

- Mae'r wybodaeth a roddwyd yn adroddiad y Bwrdd am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Materion lle mae angen i ni adrodd drwy eithriad

Nid oes gennym unrhyw beth i'w adrodd am y materion canlynol lle mae'r Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Gymunedol 2014 yn gofyn i ni adrodd i chi os, yn ein barn ni:

- nad oes yna system reoli foddhaol dros drafodion wedi ei gynnal; neu
- nad yw'r Gymdeithas wedi cadw cofnodion cyfrifo cywir; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cyd-fynd â'r llyfrau cyfrifon; neu

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

- nid ydym wedi derbyn yr holl wybodaeth ac eglurhad yr ydym ei angen ar gyfer ein harchwiliad.

Barn ar faterion eraill a ragnodir gan gylchlythyr Cymdeithas Tai LCC 02/10: Rheolaethau mewnol ac adrodd

Mewn perthynas â datganiad y Bwrdd ar reolaethau ariannol mewnol ar dudalennau 12 i 14, yn ein barn ni:

- Mae'r Bwrdd wedi darparu'r datgeliadau sy'n ofynnol o dan gylchlythyr Cymdeithas Tai LCC 02/10: Rheolaethau mewnol ac adrodd; a
- Nid yw datganiad y Bwrdd yn anghyson â'r wybodaeth rydym yn ymwybodol ohoni o'n gwaith archwilio ar y datganiadau ariannol.

Cyfrifoldebau'r Bwrdd

Fel sy'n cael ei egluro yn llawn yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Bwrdd ar dudalen 11, mae'r Bwrdd yn gyfrifol am baratoi datganiadau ariannol a chael eu bodloni eu bod yn rhoi barn gwir a theg, ac am reolaeth fewnol y mae'r Bwrdd yn pennu sy'n angenrheidiol i alluogi paratoi datganiadau ariannol sy'n rhydd o gamddatganiadau materol, naill ai drwy dwyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi datganiadau ariannol, mae'r Bwrdd yn gyfrifol am asesu gallu'r gymdeithas i barhau fel busnes gweithredol, datgelu, fel sy'n gymwys, faterion yn ymwneud â busnes gweithredol gan ddefnyddio dull cyfrifo ar sail busnes gweithredol oni bai bod y Bwrdd yn dymuno diddymu'r gymdeithas neu ddod â gweithrediadau i ben, neu heb ddewis realistig arall ond i wneud hynny.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol

Ein hamcanion yw cael sicrwydd rhesymol bod y datganiadau ariannol ar y cyfan yn rhydd o unrhyw gam ddatganiadau materol, naill ai drwy dwyll neu gamgymeriad, ac i gyhoeddi adroddiad yr archwiliwr sy'n cynnwys ein barn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad wedi'i gynnal yn unol â Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU) bob amser yn canfod camddatganiad materol pan mae'n bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu gamgymeriad ac maent yn cael eu hystyried fel materol os, yn unigol neu yn eu crynswth, byddai disgwyliad rhesymol iddynt ddylanwadu penderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae disgrifiad pellach o'n cyfrifoldebau ar gyfer archwilio datganiadau ariannol ar gael ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol ar <http://www.frc.org.uk/auditors/auditorsresponsibilities>. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o'n adroddiad archwilio.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

Defnydd o'n hadroddiad

Caiff yr adroddiad hwn ei wneud i aelodau'r gymdeithas yn unig, fel corff, yn unol ag Adran 87 (2) o'r Ddeddf Cwmnïau Cydweithredol a Budd Cymunedol 2014. Mae ein gwaith archwilio wedi ei wneud fel y gallwn nodi i aelodau'r Gymdeithas y materion hynny y mae gofyn i ni eu nodi iddynt mewn adroddiad archwilwyr ac nid ar gyfer unrhyw ddiben arall. I'r ehangder fwyaf a ganiateir gan y gyfraith, nid ydym yn derbyn nac yn tybio cyfrifoldeb i unrhyw un heblaw am y Gymdeithas ac aelodau'r Gymdeithas fel corff am ein gwaith archwilio, am yr adroddiad hwn neu am y farn yr ydym wedi ei greu.

Beever and Struthers

**Beever and Struthers
Archwilwyr Statudol
St George's House
215 – 219 Chester Road
Manceinion
M15 4JE
Dyddiad: 12 Medi 2018**

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

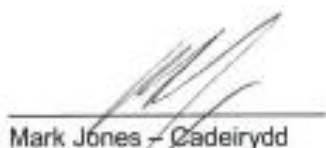
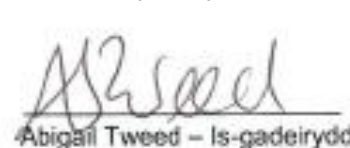

Datganiad Incwm Cynhwysfawr

Blwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018

	Nodiadau	2018	2017
		£'000	£'000
Trosiant	2	32,618	31,560
Gwariant Gweithredu	2	(23,503)	(22,467)
Enillion ar Waredu Eiddo, Offer a Chyfarpar		1,206	1,303
Gwarged Gweithredu		10,321	10,396
Gostyngiad ym Mhrisiant Eiddo Buddsoddi		(59)	0
Llog Derbyniadwy	4	39	1,499
Costau Llog a Chyllido	4	(3,719)	(3,751)
Gwarged cyn Treth		6,582	8,144
Trethiant	21	0	0
Gwarged ar gyfer y Flwyddyn		6,582	8,144
Enillion / (Colled) Actiwaraidd ar Gynlluniau Pensiwn	17	651	(2,534)
Cyfanswm Incwm Cynhwysfawr ar gyfer y Flwyddyn		7,233	5,610

Mae canlyniadau'r gymdeithas yn ymwneud yn gyfan gwbl â gweithgareddau sy'n parhau.

Cymeradwywyd ac awdurdodwyd y datganiadau ariannol ar dudalennau 19 i 22 i'w cyhoeddi i'r Bwrdd ar 12 Medi 2018 ac fe'u harwyddwyd ar ei ran gan:

 Mark Jones – Cadeirydd Abigail Tweed – Is-gadeirydd Paul McGrady – Ysgrifennydd

Mae'r nodiadau ar dudalennau 23 i 45 yn rhan annatod o'r cyfrifon hyn.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Datganiad o Newidiadau mewn Cronfeydd

Blwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018

	Cyfanswm Cronfeydd £'000
Balans ar 1 Ebrill 2017	48,114
Gweddill o'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr	7,233
Balans ar 31 Mawrth 2018	55,347

Mae'r nodiadau ar dudalennau 23 i 45 yn rhan annatod o'r cyfrifon hyn.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Datganiad Sefyllfa Ariannol

Fel ar 31 Mawrth 2018

	Nodyn	31 Mawrth 2018		31 Mawrth 2017	
		Ailgategoreiddio			
		£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau Sefydlog					
Asedau Sefydlog Pendant	6, 7 & 8		133,776		125,103
Asedau Cyfredol					
Stoc	9	77		72	
Dyledwyr Masnach ac Eraill	10	12,729		13,981	
Arian parod a chyfwerth ag arian parod	11	2,937		3,323	
Llai: Credydwyr sy'n daladwy o fewn Un flwyddyn	12	(15,633)		(16,664)	
			110		712
Cyfanswm Asedau Ilai Atebolrwydd Cyfredol			133,886		125,815
Dyledwyr : Taladwy ar ôl un flwyddyn	10		58,386		66,295
Credydwyr : Taladwy ar ôl un flwyddyn	13		(133,904)		(141,168)
Darpariaeth ar gyfer Atebolrwydd					
- Darpariaeth Pensiwn	17	(3,021)		(2,541)	
- Darpariaethau Eraill	14	0	(3,021)	(287)	(2,828)
CYFANSWM ASEDAM NET			55,347		48,114
Cronfeydd:					
Cyfalaf Cyfran ddim yn ecwiti	15	-		-	
Cronfa Incwm a Gwariant		55,347		48,114	
CYFANSWM CRONFEYDD			55,347		48,114

Cymeradwywyd ac awdurdodwyd y datganiadau ariannol ar dudalennau 19 i 22 i'w cyhoeddi i'r Bwrdd ar 12 Medi 2018 ac fe'u harwyddwyd ar ei ran gan:

Mark Jones – Cadeirydd

Abigail Tweed – Is-gadeirydd

Paul McGrady – Ysgrifennydd

Mae'r nodiadau ar dudalennau 23 i 45 yn rhan annatod o'r cyfrifon hyn.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Datganiad Llif Arian

Ar gyfer blwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018

	2018		2017	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Arian Parod Net wedi ei greu o Weithgareddau Gweithredu (gweler Nodyn i)		15,615		14,758
Llif Arian Parod o Weithgareddau Buddsoddi				
Prynu Asedau Sefydlog Pendant	(14,389)		(14,601)	
Enillion o Werthu Asedau Sefydlog Pendant	1,340		1,535	
Grantiau wedi eu derbyn	2,380		1,829	
Llog wedi ei dderbyn	3		6	
		(10,666)		(11,231)
Llif Arian Parod o Weithgareddau Ariannu				
Llog wedi ei dalu	(3,718)		(3,751)	
Benthyciadau Newydd wedi eu sicrhau	3,383		5,600	
Ad-dalu Benthyciadau	(5,000)		(4,000)	
		(5,335)		(2,151)
Newid Net mewn Arian Parod a chyfwerth ag arian parod		(386)		1,376
Arian Parod a Chyfwerth ar Gychwyn y Flwyddyn		3,323		1,947
Arian Parod a Chyfwerth ar Ddiwedd y Flwyddyn		2,937		3,323

Llif Arian Rhydd

Ar gyfer blwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018

	2018	2017
	£'000	£'000
Arian Parod Net o Weithgareddau Gweithredu (Nodyn i)	15,615	14,758
Llog wedi ei dalu	(3,718)	(3,751)
Llog wedi ei dderbyn	3	6
Addasiadau er mwyn ail fuddsoddi mewn eiddo presennol		
Newid cydrannau	(9,295)	(11,888)
Prynu asedau sefydlog eraill i gymryd eu lle	(99)	(105)
Grant newid cydrannau dderbyniwyd	0	0
Arian rhydd wedi ei greu / (ddefnyddio) cyn ad-dalu benthyciadau	2,506	(980)
Benthyciadau ad-dalwyd (ac eithrio credydau cylchol a gor-ddrafft)	0	0
Arian rhydd wedi ei greu / (ddefnyddio) ar ôl ad-dalu benthyciadau	2,506	(980)

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Cysoni Gwargedion Net i Fewnlif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu
(Nodyn i)

	Blwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2018		Blwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2017	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwarged ar gyfer y flwyddyn		6,582		8,144
Addasiadau ar gyfer Eitemau sydd ddim yn arian parod:				
Dibrisiant Asedau Sefydlog Pendant	5,523		5,235	
Lleihad / (Cynnydd) yn y stoc	(4)		(12)	
Lleihad / (Cynnydd) mewn Dyledwyr Masnach ac Eraill	72		(954)	
Cynnydd / (Lleihad) mewn Credydwyr Masnach ac Eraill	133		919	
Cynnydd / (Lleihad) mewn Darpariaethau	(287)		237	
Costau Pensiwn llai Cyfraniadau sy'n Daladwy	1,167		304	
Swm Cario o Warediadau Asedau Sefydlog	192		231	
		<u>6,796</u>	<u>5,960</u>	
Addasiadau ar gyfer Buddsoddi neu Weithgareddau Cyllido:				
Enillion o Werthu Asedau Sefydlog Pendant	(1,339)		(1,535)	
Grantiau'r Llywodraeth wedi eu defnyddio yn ystod y Flwyddyn	(103)		(63)	
Llog sy'n ddyledus	3,718		3,751	
Llog wedi ei dderbyn	(39)		(1,499)	
		<u>2,237</u>	<u>654</u>	
Arian Parod Net wedi ei greu o Weithgareddau Gweithredu		<u>15,615</u>	<u>14,758</u>	

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol

1. PRIF BOLISIAU CYFRIFO

Mae Cartrefi Cymunedol Gwynedd wedi ei ymgorffori yng Nghymru o dan Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Budd Gymunedol 2014 ac mae wedi cofrestru gyda Llywodraeth Cymru fel Darparwr tai cymdeithasol Cofrestredig. Mae'r gymdeithas yn endid budd cyhoeddus a'i swyddfa gofrestrredig yw Ty Coch, Llys y Dderwen, Parc Menai, Bangor, Gwynedd LL57 4BL.

Sail Cyfrifo

Mae'r datganiadau ariannol wedi eu paratoi yn unol â Safonau Cyfrifo'r Deyrnas Unedig (United Kingdom Generally Accepted Accounting Practice - UK GAAP) perthnasol a Datganiad o Arfer a Argymhellir ar gyfer darparwyr tai cofrestredig: Housing SORP 2014. Mae'r datganiadau ariannol yn cydymffurfio â Gofynion Cyfrifo ar gyfer Penderfyniad Cyffredinol Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (Cymru) 2015. Caiff y cyfrifon eu paratoi ar sail cost cyfrifo hanesyddol ac maent yn cael eu cyflwyno mewn punnoedd sterling. Heblaw ei fod yn cael ei nodi fel arall, caiff niferoedd eu nodi i'r £1,000 agosaf.

Mae'r datganiadau ariannol wedi eu paratoi yn unol â FRS102. Mae'r Gymdeithas yn endid budd cyhoeddus.

Busnes Gweithredol

Mae adolygiad o ragolygon, rhagamcanion a chynllun busnes tymor hir y Gymdeithas yn dangos bod disgwyliad rhesymol bod gan y Gymdeithas ddigon o adnoddau i barhau i weithredu hyd y gellir rhagweld. Mae'r datganiadau ariannol felly yn parhau i'w paratoi ar sail bod y gymdeithas yn fusnes gweithredol.

Dyfarniadau a ffynonellau allweddol o ansicrwydd amcangyfrif

Mae gofyn i reolwyr wneud dyfarniadau, amcangyfrif a thybiaethau wrth baratoi datganiadau ariannol sy'n effeithio ar y symiau sydd wedi eu hadrodd ar gyfer asedau ac atebolrwydd ar ddyddiad y datganiad o sefyllfa ariannol a'r symiau sy'n cael eu hadrodd ar gyfer refeniw a chostau yn ystod y flwyddyn. Fodd bynnag, mae natur thybiaethau yn golygu y gall y gwir ganlyniadau fod yn wahanol i'r hyn sydd wedi ei ragamcanu. Y dyfarniadau canlynol (heblaw am y rhai sy'n ymwneud â rhagamcanion) sydd wedi effeithio fwyaf ar symiau sydd wedi eu hadnabod yn y datganiadau ariannol:

- **Gwariant ar Ddatblygu.** Mae'r gymdeithas yn cyfalafu gwariant datblygu yn unol â pholisi cyfrifo sydd wedi ei ddisgrifio o dan "Asedau Sefydlog Pendant" ar dudalen 25. Mae cyfalafu cychwynnol y costau yn seiliedig ar farn rheolwyr bod cynllun datblygu wedi ei gadarnhau, fel arfer ar ôl cymeradwyaeth y Bwrdd gan gynnwys mynediad i ariannu priodol. Wrth bennu a yw prosiect yn debygol o orffen, mae rheolwyr yn monitro'r datblygiad ac yn ystyried a yw newidiadau wedi digwydd sy'n creu amhariad.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

- **Categoreiddio tai.** Mae'r gymdeithas wedi cynnal adolygiad manwl o'r defnydd a fwriedir o'i eiddo - daeth yr adolygiad i'r casgliad bod pob eiddo yn cael eu cadw er budd cymdeithasol.

Nid oes unrhyw ffynonellau allweddol o ansicrwydd amcangyfrif sydd â risg sylweddol o achosi addasiad materol yng ngwerth cario yr asedau ac atebolrwydd yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Ffynonellau eraill allweddol o amcangyfrif a thybiaethau:

- **Asedau Sefydlog Pendant.** Fel sy'n cael ei fanylu ar y dudalen nesaf, caiff asedau sefydlog pendant eu dibrisio dros eu bywyd defnyddiol gan ystyried gwerthoedd gweddilliol, lle'n briodol. Caiff gwir fywyd yr asedau a gwerthoedd gweddilliol eu hasesu yn flynyddol a gallent amrywio yn ddibynnol ar nifer o ffactorau. Wrth ail asesu bywydau ased, rhoddir ystyriaeth i ffactorau fel arloesi technolegol, cylchoedd bywyd cynnyrch a rhaglenni trwsio. Mae asesiadau gwerth gweddilliol yn ystyried materion fel amodau'r farchnad yn y dyfodol, faint o fywyd sydd ar ôl i'r ased, ac amcan o'r gwerthoedd gwaredu.
- **Darpariaeth Dyled Drwg.** Mae'r Gymdeithas yn amcangyfrif gwerth ad-enilladwy rhenti a symiau derbyniadwy eraill. Mae darpariaeth dyled drwg yn cael ei greu ar gyfer unrhyw symiau sy'n annhebygol o gael eu hadennill. Caiff y newid blynyddol yn y ddarpariaeth dyledion drwg ei gynnwys yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr, ac mae'r swm i'w ddarparu yn seiliedig ar asesiad o broffil oedran y ddyled, cyfraddau casglu hanesyddol a math o ddyled.
- **Pensiwn a buddion ôl-cyflogaeth eraill.** Caiff cost cynlluniau pensiwn budd wedi ei ddiffinio a buddion ôl-gyflogaeth eraill eu pennu gan ddefnyddio prisiant acitwari. Mae'r prisiant actiwari yn golygu gwneud tybiaethau am gyfraddau disgownt, cynyddiadau cyflog yn y dyfodol, cyfraddau marwolaethau a chynyddiadau pensiwn yn y dyfodol. Oherwydd cymhlethdod y prisiant, y tybiaethau gwaelodol a natur tymor hir y cynlluniau hyn, mae yna ansicrwydd mawr am yr amcanbrisiau hyn. Wrth bennu cyfradd disgownt priodol, mae rheolwyr yn ystyried cyfraddau llog bondiau corfforaethol yn yr arian priodol gydag o leiaf cyfradd AA, gydag allosodiad aeddfedrwydd yn cyfateb i hyd disgwylidig y goblygiad budd sydd wedi ei ddiffinio. Caiff y bondiau eu hadolygu ymhellach i sicrhau ansawdd ac mae'r rhai lle mae yna amrywiaeth credyd gormodol yn cael eu tynnu o'r bondiau poblogaeth lle mae'r gyfradd ddisgownt yn seiliedig ar sail nad ydynt yn cynrychioli bondiau o ansawdd uchel. Mae'r gyfradd marwolaeth yn seiliedig ar y tablau cyfradd marwolaeth sydd ar gael yn gyhoeddus ar gyfer y sector benodol. Mae cynyddiadau cyflogau yn y dyfodol a chynyddiadau pensiwn yn seiliedig ar chwyddiant cyfraddau disgwylidig ar gyfer y sector dan sylw. Mae manylion pellach yn nodyn 17.
- **Amhariad ar asedau nad ydynt yn asedau ariannol.** Caiff adolygiadau ar gyfer amhariad ar dai eu cynnal pan fydd triger yn codi a chaiff unrhyw golled amhariad mewn uned sy'n creu arian ei gydnabod drwy godi tâl i'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr. Caiff amhariad ei gydnabod pan fydd gwerth llyfr uned

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

sy'n creu arian yn uwch na'r gwerth net ellir ei wireddu neu ei werth mewn defnydd. Fel arfer, uned sy'n creu arian yw grŵp o eiddo ar lefel cynllun lle gall eu hincwm arian parod gael eu hadnabod ar wahân.

Yn dilyn trigger ar gyfer amhariad, mae'r gymdeithas yn cynnal profion amhariad yn seiliedig ar gostau llai gwerth teg i werthu neu gyfrifiad gwerth mewn defnydd. Mae'r cyfrifiad gwerth teg llai costau i werthu yn seiliedig ar ddata sydd ar gael o drafodion gwerthu mewn trafodyn hyd braich ar unedau (eiddo) tebyg sy'n creu arian neu brisiau'r farchnad llai costau cynyddol ar gyfer gwaredu'r eiddo. Mae'r cyfrifiad gwerth mewn defnydd yn seiliedig ar gost adnewyddu wedi ei ddibrisio neu fodel llif arian parod gyda disgownt. Mae'r gost adnewyddu wedi ei ddibrisio yn seiliedig ar ddata cost sydd ar gael drwy adeiladu neu gaffael eiddo yn lle rhai eraill i ddarparu'r un lefel o wasanaeth potensial i'r gymdeithas fel ac y mae'r eiddo presennol. Daw'r llif arian o'r cynllun busnes ar gyfer y 30 mlynedd nesaf ac nid yw'n cynnwys ailstrwythuro gweithgareddau nad yw'r gymdeithas eto wedi derbyn yr hawl i ymgymryd â hwy, na chwaith unrhyw fuddsoddiad sylweddol yn y dyfodol a fydd yn gwella perfformiad yr ased o ran yr uned creu arian sy'n cael ei brofi. Mae'r swm a ellir ei adennill ar ei fwyaf sensitif i'r gyfradd disgownt a ddefnyddir ar gyfer y model llif arian disgownt ynghyd â llif arian disgwylidiedig a'r gyfradd dwf a ddefnyddir ar gyfer defnydd allosod.

Yn dilyn asesu amhariad, ni ddaethpwyd o hyd i unrhyw golledion amharu yn y cyfnod adrodd dan sylw.

Trosiant

Mae trosiant yn cynnwys:

- Rhent a thâl gwasanaeth net tai gwag;
- Trwsio Ad-daladwy;
- Grantiau gan Lywodraeth Cymru;
- Ffioedd;
- Grantiau Refeniw.

Asedau Sefydlog a dibrisiant

Caiff eiddo eu dirbisio yn unol â Datganiad o'r Arfer a Argymhellir (Statement of Recommended Practice - SORP) "Accounting by Registered Social Landlords".

Caiff tai sy'n ganol cael eu hadeiladu eu nodi ar gost ac nid ydynt yn cael eu dibrisio. Caiff y rhain eu hail ddsbarthu fel eiddo tai pan fydd y gwaith adeiladu wedi dod i ben.

Ni chaiff tir rhydd-ddaliol ei ddibrisio.

Caiff eiddo rhydd-ddaliol eu dibrisio gan gydran ar sail llinell syth dros fywyd economaidd defnyddiol disgwylidiedig y categoriau o gydrannau.

Bywyd economaidd defnyddiol ar gyfer cydrannau sydd wedi eu hadnabod yw:

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Elfen	Blynyddoedd
Strwythurau	80 mlynedd
Toi	60 mlynedd
Ffenestri a Drysau	30 mlynedd
Gwres Canolog	20 mlynedd
Ceginau	15 mlynedd
Ystafell Ymolchi	25 mlynedd
Weirio Trydanol	30 mlynedd
Waliau a Gwaith Allanol Eraill	50 mlynedd
Addasiadau'r Anabl	10 mlynedd
Paneli Solar	25 mlynedd
Blociau Cymunedol	15 mlynedd

Caiff dibrisiant ei godi dros fywyd defnyddiol disgwylidig ased sy'n ymwneud â stadau a thiroedd eraill fel a ganlyn:

Ased	Blynyddoedd
Ffensio	40 mlynedd
Llwybrau	30 mlynedd
Dreinio	30 mlynedd
Llefydd Parcio	30 mlynedd
Golau Stryd	20 mlynedd

Caiff dibrisiant ei godi dros fywyd economaidd defnyddiol disgwylidig asedau sefydlog eraill fel a ganlyn:

Ased	Blynyddoedd
Swyddfeydd	15 i 80 mlynedd
Modurdai	30 i 60 mlynedd
Siopau	15 i 80 mlynedd
Cerbydau a Pheiriannau	3 mlynedd
Offer TG	5 i 10 mlynedd

Stoc

Caiff stociau o ddeunyddiau eu datgan ar y lleiaf o gost a gwerth net gellir ei wireddu sef y pris gwerthu tybiedig llai costau cwblhau a gwerthu. Mae cost yn seiliedig ar gost prynu ar sail cyntaf mewn cyntaf allan. Ar bob dyddiad adrodd caiff stoc ei asesu ar gyfer unrhyw amhariad. Os oes tystiolaeth o amhariad, caiff y gwerth ei leihau i'w bris gwerthu llai costau i gwblhau a gwerthu, gyda'r golled amhariad yn cael ei gydnabod yn syth yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr.

Grantiau Tai Cymdeithasol a Grantiau Eraill y Llywodraeth

Pan fo datblygiadau wedi eu hariannu i gyd neu'n rhannol gan grantiau tai cymdeithasol neu grantiau eraill, mae swm y grant sydd wedi ei dderbyn wedi

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

ei gynnwys yn yr incwm gohiriedig ac wedi ei gydnabod yn y Trosiant dros ragamcan o fywyd defnyddiol y strwythur ased cysylltiol (dim tir) o dan y model cronni. Caiff y Grant Tai Cymdeithasol (GTC) a dderbynnir ar gyfer eitemau cost sydd wedi eu dileu yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr ei gynnwys fel rhan o'r Trosiant.

Pan fydd GTC ar gyfer tai sy'n cael eu hadeiladu yn fwy na chyfanswm y gost ar gyfer yr eiddo hynny, caiff y gormodedd ei ddangos fel atebolrwydd presennol.

Rhaid i GTC gael ei ailgylchu o dan amodau penodol, os caiff eiddo ei werthu, neu os oes digwyddiad perthnasol arall. Yn yr achosion hyn, gellir defnyddio'r GTC ar gyfer prosiectau sydd wedi eu cymeradwyo gan Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, efallai bydd rhaid ad-dalu GTC os na chaiff amodau penodol eu cwrdd. Os nad oes yna ofyn am ailgylchu neu ad-dalu'r grant, caiff unrhyw grant sydd heb ei ddefnyddio gael ei gydnabod fel Trosiant. Mewn achosion penodol, efallai y bydd y GTC yn ad-daladwy ac os felly mae'n ddyled israddol ad-daladwy heb ei ddiogelu.

Croniad Tâl Gwyliau

Caiff atebolrwydd ei gydnabod ar gyfer unrhyw hawl i dâl gwyliau heb ei ddefnyddio sydd wedi ei gronni ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol a'i gario ymlaen i gyfnodau eraill. Mesurir hyn ar y gost cyflog heb ei ddisgowntio o'r hawl gwyliau yn y dyfodol wedi cronni ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol.

Trwsio, Cynnal a Chadw

Caiff costau trwsio a chynnal a chadw eu cydnabod fel wedi ei wario ar sail gwaith wedi ei wneud ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol.

Prydlesau Gweithredu

Caiff costau mewn perthynas â phrydlesau gweithredu eu cydnabod yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles.

Treth ar Werth

Mae'r Gymdeithas wedi ei gofrestru ar gyfer TAW. Mae rhan fawr o'i incwm gan gynnwys derbyniadau rhent wedi eu heithrio ar gyfer diben TAW. Lle nad oes posib ad-ennill TAW caiff gwariant ar gyfer y gweithgareddau hyn eu dangos yn y cyfrifon gan gynnwys TAW heblaw am bob gwariant trwsio mawr sy'n cael ei ddangos ac eithrio TAW. Mae'r Gymdeithas wedi gallu manteisio ar y rhyddhad Lloches TAW sydd ar gael iddo.

Darpariaethau

Caiff darpariaethau eu hadnabod pan mae ansicrwydd o ran amseru neu faint sydd ei angen i setlo atebolrwydd posib. Caiff unrhyw symiau ddarparwyd eu

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

codi i'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr a'i gredydu i'r Datganiad Sefyllfa Ariannol yn seiliedig ar amcangyfrif gorau CCG o atebolrwydd posib.

Pensiynau

Mae gan CCG ddau gynllun pensiwn:

Mae'r **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol** (Local Government Pension Scheme - LGPS) yn gynllun budd diffiniedig wedi ei reoli gan Cyngor Gwynedd. Caiff cyfraniadau eu hasesu yn unol â chyngor gan actiwari annibynnol cymwys. Caiff gwybodaeth benodol o ran asedau, atebolrwydd, incwm a gwariant yn ymwneud â'r cynllun LGPS eu datgan yn unol ag Adran 28 y Safon Adrodd Ariannol Rhif 102 - Buddion i'r Cyflogai.

Mae'r **Cynllun Pensiwn Tai Cymdeithasol (Social Housing Pension Scheme - SHPS)** yn gynllun cyfraniad wedi ei ddiffinio a reolir gan yr Ymddiriedolaeth Bensiynau. Caiff cyfraniadau eu codi i'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr yn seiliedig ar y gwir daliadau a wnaed i'r cynllun drwy gyfraniadau'r cyflogwr.

Taliadau Gwasanaeth

Mae CCG yn gweithredu taliadau gwasanaeth cyfraddau sefydlog ac amrywiol ar sail cynllun wrth gynllun gan ymgynghori'n llawn gyda phreswylwyr. Pan fydd tâl gwasanaeth amrywiol yn cael ei ddefnyddio bydd hyn yn cynnwys lwfans ar gyfer y gweddill neu ddiffyg o flynyddoedd blaenorol gyda'r gweddill yn cael ei ddychwelyd i breswylwyr drwy lai o dâl, a'r diffyg yn cael ei adennill drwy godi mwy o dâl. Hyd iddynt gael eu dychwelyd neu adennill byddant yn cael eu dal fel credydwr neu ddyledwr yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol.

Pan mae angen gwariant cyfnodol, gellir cronni darpariaeth dros y blynyddoedd mewn ymgynghoriad â phreswylwyr. Nes i'r costau hyn ddigwydd, dangosir yr atebolrwydd yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol o fewn credydwr tymor hir.

Incwm Cefnogi a chostau gan gynnwys incwm a chostau Cefnogi Pobl

Caiff incwm cytundeb Cefnogi Pobl (CP) a dderbynnir gan Awdurdodau ei gyfrifo fel incwm CP yn nhrosiant nodyn 2. Caiff y costau cefnogi perthnasol eu paru yn erbyn yr incwm yma yn yr un nodyn.

Caiff taliadau cefnogi sy'n rhan o'r rhent eu dangos yn yr incwm a gwariant o osodiadau tai cymdeithasol nodyn 3, a'u paru yn erbyn y costau perthnasol.

Cyllid benthyciadau

Mae dyled y Gymdeithas wedi ei drin fel "sylfaenol" yn unol â pharagraffau 11.8 a 11.9 o FRS 102. Mae gan y Gymdeithas rhai benthyciadau cyfradd sefydlog sydd â chymal torri ddwy ffordd (h.y. yn ychwanegol i iawndal sy'n daladwy gan un sydd wedi benthyciwr os yw benthyciad wedi ei flaen-dalu pan mae'r gyfradd sefydlog yn is na chyfradd sefydlog bresennol y benthyciad, gall iawndal fod yn daladwy gan y benthyciwr i'r sawl sydd wedi benthyciwr pan fydd y

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF

DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

benthyciad yn cael ei flaen-dalu a bod y gyfradd sefydlog yn uwch na chyfradd sefydlog y benthyciad presennol.) Bu i'r Cyngor Adrodd Ariannol (FRC) roi datganiad ym Mehefin 2016 mewn perthynas â benthyciadau o'r fath heb unrhyw arweiniad penodol o ran a ddylent gael eu nodi fel "sylfaenol" neu "ddim yn sylfaenol". Ar y sail bod y Gymdeithas yn credu bod cydnabod atebolrwydd pob dyled ar gost yn darparu sefyllfa fwy clir a dealladwy o sefyllfa ariannol y Gymdeithas a bod pob benthyciad yn parhau i fodloni'r gofynion ym mharagraffau 11.8 a 11.9 o FRS 102, mae'r gymdeithas wedi cadw ei ffordd "sylfaenol" o ymdrin â'i ddyled yn dilyn cyhoeddiad y FRC.

Costau creu cyllid benthyciadau

Caiff y rhain eu dileu yn wastad dros fywyd y benthyciad. Caiff benthyciadau eu nodi yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol ar gyfanswm y symiau net ar ôl cyhoeddi, gan ychwanegu cynyddiadau ar gyfer unrhyw symiau wedyn a gaiff eu dileu. Pan fydd benthyciadau yn cael eu adbrynu yn ystod y flwyddyn, caiff unrhyw gosbau adbrynu ac unrhyw gostau creu benthyciad cysylltiedig eu cydnabod yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr ym mlwyddyn yr adbrynu.

Trethiant

Mae gan CCG statws elusennol ac felly nid yw'n atebol i dalu Treth Corfforaeth ar ei weithgareddau elusennol.

Goblygiad Trosglwyddo Stoc

Pan drosglwyddwyd y stoc yn 2010 ymrwymodd CCG i gytundeb i brynu'r eiddo gan yr awdurdod lleol ac adnewyddu'r tai hynny. Mae'r ymrwymadau sy'n ddyledus o'r cytundeb yn dod i ddim (zero), ac o dan FRS 102 rhaid cydnabod gwerthoedd gros y goblygiadau hyn; mae'r Datganiad Sefyllfa Ariannol felly yn dangos yr asedau ac atebolrwydd cysylltiol fel dyledwyr a chredydwyr wedi eu rhannu i oblygiadau sy'n ddyledus o fewn un blwyddyn ac yn ddyledus mewn mwy na un blwyddyn. (Gweler hefyd nodiadau 10,12 a 13.)

Gan fod yr asedau ac atebolrwydd yn cyd fynd, nid yw eu cydnabod yn gwneud unrhyw wahaniaeth i'r ffigur net presennol ar gyfer asedau/atebolrwydd nac yn gwneud gwahaniaeth i gyfanswm Datganiad Sefyllfa Ariannol.

Mae CCG yn parhau i fuddsoddi mewn gwaith gwella ar ei dai, ac felly bydd goblygiadau trosglwyddo stoc yn lleihau mewn blynyddoedd i ddod.

Offerynnau ariannol

Mesurir asedau ariannol ac atebolrwydd ariannol ar bris trafodyn i gychwyn, gan ychwanegu, yn achos asedau ariannol neu atebolrwydd ariannol nad ydynt ar werth teg trwy'r elw neu golled, gostau trafodion y gellir eu priodoli'n uniongyrchol i gaffael neu ryddhau'r ased ariannol neu'r atebolrwydd ariannol.

Ar ddiwedd pob cyfnod adrodd, mae offerynnau ariannol yn cael eu mesur fel a ganlyn, heb unrhyw ddiidyniadau ar gyfer costau trafodion gallai ddisgyn ar endid trwy werthu neu waredu eraill:

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Caiff offerynnau dyled sy'n bodloni'r amodau ym mharagraff 11.8(b) o FRS102 eu mesur ar gost wedi ei hamorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol, ac eithrio lle mae'r trefniant yn drafodiad ariannu. Yn yr achos hwn, mesurir yr offeryn dyled ar werth presennol y taliadau yn y dyfodol wedi'i ddisgowntio ar gyfradd llog marchnad ar gyfer dyled tebyg.

Caiff ymrwymadau i dderbyn neu wneud benthyciad i endid arall sy'n bodloni'r amodau ym mharagraff 11.8(c) o FRS 102 eu mesur ar gost llai amhariad.

Mesurir buddsoddiadau mewn cyfranddaliadau dewis na allent eu newid, a chyfranddaliadau cyffredin neu ddewis na ellir eu rhoi ar:

- Werth teg gyda newidiadau mewn gwerth teg wedi eu cydnabod mewn elw neu golled os fasnachir y cyfranddaliadau yn gyhoeddus, neu os gellir mesur eu gwerth yn ddibynadwy,
- Ar gost llai amhariad ar gyfer buddsoddiadau eraill o'r fath

Mae Offerynnau ariannol a ddelir gan y Gymdeithas yn cael eu categorio fel a ganlyn:

- Mae asedau ariannol fel arian parod, buddsoddiadau asedau cyfredol a symiau derbyniadwy yn cael eu categorio fel benthyciadau a symiau derbyniadwy, ac yn cael eu cadw ar gost wedi'i amorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol,
- Cedwir atebolrwydd ariannol fel bondiau a benthyciadau ar gost wedi'i amorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol,
- Cedwir benthyciadau i neu gan is-gwmniau, gan gynnwys rhai sy'n ddyledus yn ôl y galw ar gost wedi'i amorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol,
- Cedwir ymrwymadau i dderbyn neu wneud benthyciad i endid arall sy'n bodloni'r amodau uchod ar gost llai amhariad,
- Cedwir buddsoddiad mewn offerynnau ecwiti endid arall, heblaw am gyfranddaliadau dewis na allent eu newid a chyfranddaliadau cyffredin neu ddewis na ellir ei roi, ar werth teg,
- Cedwir deilliadau megis cyfnewidiadau cyfradd llog fel asedau ariannol neu atebolrwydd ariannol ar werth teg.

Mae asedau ac atebolrwydd ariannol ar werth teg yn cael eu categorio gan ddefnyddio'r hierarchaeth canlynol:

- (a) Tystiolaeth orau gwerth teg yw pris a ddyfynnir mewn marchnad weithredol.
- (b) Os nad yw prisiau wedi'u dyfynnu ar gael, pris y trafodiad diweddar ar gyfer ased union yr un fath, wedi'i addasu i adlewyrchu unrhyw amgylchiadau gwerthu penodol, megis gorfod gwerthu, os yn briodol.
- (c) Os nad oes marchnad weithredol neu drafodion diweddar, defnyddir techneg priso i amcangyfrif pris y trafodyn ar y dyddiad mesur mewn cyfnewidiad hyd-braich o dan ystyriaethau busnes arferol.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

2. TROSIANT, COSTAU GWEITHREDU A GWARGED

	2018			2017		
	Trosiant £'000	Costau Gweithredu £'000	Gwarged Gweithredu £'000	Trosiant £'000	Costau Gweithredu £'000	Gwarged Gweithredu £'000
GOSOD TAI CYMDEITHASOL (Nodyn 3)	32,265	(23,319)	8,946	31,204	(22,303)	8,901
GWEITHGAREDDAU TAI CYMDEITHASOL ERAILL						
Incwm contractau Cefnogi Pobl	113	(99)	14	113	(91)	22
GWEITHGAREDDAU TAI SYDD DDIM YN GYMDEITHASOL						
Gosod siopau a thiroedd eraill	114	(39)	75	109	(32)	77
Gosod modurdai i rai sydd ddim yn denantiaid	126	(46)	80	134	(41)	93
CYFANSWM	32,618	(23,503)	9,115	31,560	(22,467)	9,093

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

3. MANYLION INCWM A GWARIANT O OSODIADAU TAI CYMDEITHASOL

	2018			2017		
	Tai Cyffredinol £'000	Tai Cefnogol £'000	Cyfanswm £'000	Tai Cyffredinol £'000	Tai Cefnogol £'000	Cyfanswm £'000
INCWM						
Rhent a ellir ei dderbyn net tâl gwasanaethau sydd wedi ei adnabod a net tai gwag	(26,112)	(1,365)	(27,477)	(25,038)	(1,396)	(26,434)
Incwm Tâl Gwasanaeth	(146)	(261)	(407)	(109)	(274)	(383)
Rhent a ellir ei dderbyn	(26,258)	(1,626)	(27,884)	(25,147)	(1,670)	(26,817)
Grantiau Refeniw wedi eu derbyn	(3,865)	(235)	(4,100)	(3,850)	(250)	(4,100)
Grantiau Cyfalaf wedi eu defnyddio	(103)	-	(103)	(63)	-	(63)
Incwm Amrywiol	(169)	(9)	(178)	(216)	(8)	(224)
TROSIANT O OSODIADAU TAI CYMDEITHASOL	(30,395)	(1,870)	(32,265)	(29,276)	(1,928)	(31,204)
GWARIANT GWEITHREDU						
Cost Tâl Gwasanaeth	1,680	360	2,040	1,629	391	2,020
Rheoli	8,343	738	9,081	7,211	724	7,935
Cynnal a Chadw Arferol	3,908	249	4,157	4,338	258	4,596
Cynnal a Chadw wedi ei gynllunio	2,470	25	2,495	2,532	25	2,557
Colled rhent o ddyledion drwg	188	11	199	142	9	151
Dibrisiant Eiddo Tai	4,959	388	5,347	4,656	388	5,044
CYFANSWM GWARIANT GWEITHREDU O OSODIADAU TAI CYMDEITHASOL	21,548	1,771	23,319	20,508	1,795	22,303
GWARGED GWEITHREDU AR OSODIADAU TAI CYMDEITHASOL	(8,847)	(99)	(8,946)	(8,768)	(133)	(8,901)
Colledion Eiddo Gwag - Tai	361	25	386	274	26	300
Colledion Eiddo Gwag - Modurdai a Siopau	203	0	203	195	0	195
Colledion Eiddo Gwag - Cyfanswm	564	25	589	469	26	495

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

4. LLOG SY'N DALADWY A LLOG A DERBYNIADWY

a. Llog sy'n daladwy a Chostau Tebyg	2018	2017
	£'000	£'000
Ar fenthyciadau	3,603	3,636
Tâl dim defnydd	116	115
CYFANSWM	3,719	3,751
b. Llog a dderbynnir a Chostau Tebyg	2018	2017
	£'000	£'000
Ar fuddsoddiadau	3	6
Dychweliad Net ar Fuddsoddiadau'r Gronfa Bensiwn	36	1,493
CYFANSWM	39	1,499

5. GWARGED AR GYFER Y FLWYDDYN

	2018	2017
	£'000	£'000
Caiff y gwarged gweithredu ar gyfer y flwyddyn ei nodi ar ôl:		
Tâl Archwilwyr - yn eu gwaith fel archwilwyr	17	17
Taliadau Prydlesau Gweithredu	480	456
Dibrisiant Eiddo Tai	5,345	5,042
Dibrisiant Modurdai	2	2
Dibrisiant Asedau Eraill	175	188

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

6. ASEDAU SEFYDLOG PENDANT (TAI)

	Tai ar gyfer eu Gosod 2018	Asedau yn cael eu hadeiladu 2018	Ar y Gweill 2018	Cyfanswm 2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost				
Ar ddechrau'r flwyddyn	139,295	2,608	2,326	144,229
Gwaredu	(159)	-	-	(159)
Trosglwyddo i Waith wedi ei Gwblhau	4,934	(2,608)	(2,326)	-
Ychwanegiadau	4,262	4,994	5,033	14,289
Cost ar ddiwedd y flwyddyn	148,332	4,994	5,033	158,359
Dibrisiant ac Amhariad				
Ar ddechrau'r flwyddyn	20,402	-	-	20,402
Gwaredu	(24)	-	-	(24)
Cost am y flwyddyn	5,347	-	-	5,347
Ar ddiwedd y flwyddyn	25,725	-	-	25,725
Gwerth Llyfr Net				
Ar ddiwedd y flwyddyn	122,607	4,994	5,033	132,634
Ar ddechrau'r flwyddyn	118,893	2,608	2,326	123,827

Mae Asedau yn cael eu hadeiladu yn cynrychioli eiddo adeiladu o'r newydd sy'n cael eu hadeiladu ac mae Ar y Gweill yn cynrychioli gwaith gwella sydd ar y gweill.

Mae pob eiddo heblaw am eiddo wedi eu hadeiladu o'r newydd neu gaffael ers 2015/16 wedi eu rhoi fel diogelwch i Fanc Barclays fel rhan o'r cytundeb benthyg £82m.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

7. ASEDAU SEFYDLOG PENDANT ERAILL

	Swyddfeydd	Cerbydau	Cyfrifiaduron, Dodrefn ac offer Swyddfa	Cyfanswm 2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost				
Ar ddechrau'r flwyddyn	1,025	153	2,165	3,343
Ychwanegiadau	-	-	99	99
Gwaredu	(644)	-	-	(644)
Cost ar ddiwedd y flwyddyn	381	153	2,264	2,798
Dibrisiad				
Ar ddechrau'r flwyddyn	204	153	1,710	2,067
Cost ar gyfer y flwyddyn	25	-	150	175
Gwaredu	(86)	-	-	(86)
Ar ddiwedd y flwyddyn	143	153	1,860	2,156
Gwerth Llyfr Net				
Ar ddiwedd y flwyddyn	238	-	404	642
Ar ddechrau'r flwyddyn	821	-	455	1,276

8. EIDDO BUDDSODDI

	2018 £'000	2017 £'000
Ar ddechrau'r flwyddyn	0	0
Trosgrlwyddo o Asedau Sefydlog Pendant Eraill	500	0
CYFANSWM	500	0

Gadawodd CCG swyddfa Uned 6 a 7 yn ystod y flwyddyn ac mae'n awr yn cael ei drin fel eiddo buddsoddi yn hytrach na swyddfa. Mae'r gwerth yn adlewyrchu cyngor gan brisiwr allanol cymwysedig proffesiynol.

9. STOC

	2018 £'000	2017 £'000
Deunyddiau Uned Cynnal a Chadw	76	71
Talebau Budd Staff	1	1
CYFANSWM	77	72

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

10. DYLEDWYR

	2018	2017
	£'000	£'000
Dyledwyr o fewn Un flwyddyn:		
Ôl-ddyled Rhent a Thâl Gwasanaeth	1,134	984
Llai: Darpariaeth ar gyfer Dyled Drwg	(723)	(673)
	411	311
Dyledwyr Eraill a Blaendaliadau	1,560	1,983
Benthyciad Tir ar gyfer Tai	250	-
Goblygiad Trosglwyddo Stoc	10,508	11,687
CYFANSWM	12,729	13,981
Dyledwyr ar ôl Un flwyddyn:		
Goblygiad Trosglwyddo Stoc	58,386	66,295
CYFANSWM	58,386	66,295

11. ARIAN PAROD A CHYFWERTH AG ARIAN PAROD

	2018	2017
	£'000	£'000
Adneuo Banc		
Cyfrifon Cadw Mynediad yn Syth	2,910	3,295
Cyfrif Banc Cyfredol ac Arian Parod wrth law	27	28
CYFANSWM	2,937	3,323

12. CREDYDWYR : SYMIAU YN DDYLEDUS O FEWN BLWYDDYN

	2018	2017
	£'000	Ailgategoreiddio £'000
Symiau yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Credydwy'r masnach	2,275	2,727
Croniadau ac incwm wedi ei ohirio	2,436	1,881
Incwm Rhent a Gwasanaeth wedi ei dderbyn ymlaen llaw	290	258
Grantiau wedi eu derbyn ond heb eu defnyddio (Nodyn 13a)	113	97
Amrywiol	11	14
Goblygiad Trosglwyddo Stoc	10,508	11,687
CYFANSWM	15,633	16,664

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

13. CREDYDWYR : SYMAU YN DDYLEDUS MEWN MWY NA BLWYDDYN

	2018	2017 Ail-gategoreiddio
	£'000	£'000
Benthyciadau ddim yn ad-daladwy drwy ran-daliadau:		
Benthyciadau Cylchol	19,000	15,000
Rhwng 1 a 2 flynedd	-	6,000
Rhwng 2 a 5 mlynedd	5,984	5,600
Dros 5 mlynedd	44,000	44,000
Is-gyfanswm	68,984	70,600
Credydwyr Tymor Hir eraill:		
Grantiau wedi eu derbyn ond heb eu defnyddio (Nodyn 13a)	6,534	4,273
Goblygiad Trosglwyddo Stoc	58,386	66,295
CYFANSWM	133,904	141,168

Caiff benthyciadau eu diogelu drwy dâl penodol ar eiddo a thir y gymdeithas. Mae'r benthyciadau yn ad-daladwy ar gyfraddau gwahanol ac mae disgwyl iddynt gael eu talu'n ôl rhwng 2018 a 2034. Proffil cyfradd llog benthyciadau ar 31 Mawrth 2018 oedd:

	Cyfanswm	Cyfradd	Cyfradd	Cyfradd	Cyfartaledd
	£'000	Amrywiol	Sefydlog	Cyfartaledd	Pwysol
		£'000	£'000	Pwysol %	cyfnod
					Blynyddoedd
Benthyciadau dyledus ar ôl > 1 mlynedd:	68,984	13,984	55,000	5.31	9.1

Ar 31 Mawrth 2018 roedd gan y gymdeithas gyfleusterau heb eu tynnu i lawr o £13.0m gyda banc Barclays.

13a GRANT CYFALAF WEDI EI OHIRIO

	2018	2017
	£'000	£'000
Ar ddechrau'r flwyddyn	4,370	2,717
Grant a dderbyniwyd yn y flwyddyn*	2,380	1,716
Wedi ei ryddhau i incwm	(103)	(63)
Ar ddiwedd y flwyddyn	6,647	4,370
Credydwyr :		
Swm i'w ryddhau < 1 flwyddyn	113	97
Swm i'w ryddhau > 1 flwyddyn	6,534	4,273
	6,647	4,370

* Cafodd pob grant a dderbyniwyd yn ystod 2018 eu darparu gan Lywodraeth Cymru ar ffurf Grant Tai Cymdeithasol ar gyfer cynlluniau adeiladu newydd a oedd ar y gweill ar ddiwedd y flwyddyn.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

14. DARPARIAETHAU

	Cytundebau Cyfalaf £'000	Cyfanswm £'000
Ar 1 Ebrill 2017	287	287
Darpariaethau yn ystod y Flwyddyn	0	0
Darpariaethau wedi eu rhyddhau yn y Flwyddyn	(287)	(287)
Ar 31 Mawrth 2018	0	0

Pan mae darpariaethau yn cael eu creu, mae amseru yr all-lif arian sy'n ymwneud â'r darpariaethau hyn yn ansicr, ond mae disgwyl iddo ddigwydd yn y 12 mis nesaf.

15. CYFALAF CYFRANNAU DDIM YN ECWITI

	2018	2017
Cyfran o £1 yr un, wedi ei dalu yn llawn a rhannu ar ei werth llawn	£	£
Ar 1 Ebrill	49	49
Cyfranddaliadau wedi eu rhoi yn ystod y flwyddyn	3	0
Ymddiswyddiadau yn ystod y flwyddyn	(3)	0
Ar 31 Mawrth	49	49

16. YMRWYMIADAU CYFALAF

	2018 £'000	2017 £'000
Gwariant cyfalaf sydd dan gontract ond nad oes darpariaeth ar ei gyfer yn y datganiadau ariannol	8,239	4,503
Gwariant cyfalaf sydd wedi ei awdurdodi gan y pwyllgor rheoli ond heb ei gytundebu eto	5,982	3,145
CYFANSWM	14,221	7,648
	2018 £'000	2017 £'000
<u>Ffynonellau ariannu disgwylidig:</u>		
Cyfleusterau benthyg wedi eu hymrwymo	9,420	6,780
Grant Tai Cymdeithasol Llywodraeth Cymru	4,801	868
CYFANSWM	14,221	7,648

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

17. PENSIWN

Mae gan y Gymdeithas ddau gynllun pensiwn:

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL)

Mae Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd yn gynllun budd wedi ei ddiffinio yn seiliedig ar gyflog terfynol. Roedd rhai gweithwyr yn cymryd rhan yn y cynllun cyn trosglwyddo stoc ac felly cafodd asedau neu atebolwydd sydd ynghlwm â'r unigolion hyn ei adnabod ar y dyddiad trosglwyddo h.y. 12 Ebrill 2010. Fel rhan o'r cytundeb drosglwyddo, mae atebolwydd am ran o'r ddyled sy'n ymwneud â'r gweithwyr hyn sy'n ymwneud â'r cyfnod cyn trosglwyddo yn disgyn ar Gyngor Gwynedd.

Mae'r enillion a cholledion sy'n cael eu hadnabod gan y gymdeithas felly yn ymwneud yn llwyr â'r cyfnod trosglwyddo.

Cafodd y prisiant fwyaf diweddar ei wneud ar y 31 Mawrth 2016 ac mae wedi ei ddiweddarau gan actiwari annibynnol i'r cynllun i ystyried gofynion FRS 102 er mwyn asesu atebolwydd y gronfa ar 31 Mawrth 2018. Caiff atebolwydd ei brisio ar sail actiwari gan ddefnyddio'r dull uned sy'n cael ei ragdybio sy'n asesu atebolwydd yn y dyfodol wedi ei ddisgowntio i'w werth presennol. Cyfraddau cyfraniadau'r Gymdeithas o 1 Ebrill 2017 i 31 Mawrth 2018 oedd 17.0% (16.4% yn 2016/17) o dâl pensiynadwy aelodau.

Y prif dybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari cymwys annibynnol wrth ddiweddarau prisiannau diweddaraf y gronfa ar gyfer diben FRS102 oedd:

Disgwyliad Cyfartalog Bywyd yn 65 mlwydd oed	Dynion	Merched
Pensiynwyr Presennol	22.0 mlynedd	24.2 mlynedd
Pensiynwyr y dyfodol	24.0 mlynedd	26.4 mlynedd
	% y flwyddyn	% y flwyddyn
	2018	2017
Cyfradd Cynnydd Pensiwn	2.3%	2.4%
Cyfradd Cynnydd Cyflog	2.3%	2.4%
Dychweliad Disgwyliedig ar Asedau	2.7%	2.7%
Cyfradd Disgownt	2.7%	2.7%

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

	% y flwyddyn	Gwerth ar y Farchnad	% y flwyddyn	Gwerth ar y Farchnad
	2018	2018	2017	2017
		£'000		£'000
Dychweliad Disgwyliedig ar Asedau				
Ecwitïau	2.7	13,146	2.7	12,606
Bondiau	2.7	0	2.7	0
Eiddo	2.7	1,441	2.7	1,327
Arian Parod	2.7	3,421	2.7	2,654
		18,008		16,587

Cafod y symiau canlynol eu mesur yn unol â gofynion FRS102:

	2018	2017
	£'000	£'000
Gwerth Teg Asedau y Cyflogwr	18,008	16,587
Gwerth Presennol 'Defined Benefit Obligation'	(21,029)	(19,128)
Cyfanswm (Atebolrwydd) / Asedau y Cynllun	(3,021)	(2,541)

Roedd symudiad yn y gweddill net fel a ganlyn:

	2018	2017
	£'000	£'000
Cyfraniadau wedi eu talu	972	989
Costau Gwasanaeth Presennol	(2,046)	(1,244)
Costau Gwasanaeth yn y Gorffennol	(93)	(49)
Costau Llog	(543)	(554)
Dychweliad disgwyliedig ar Asedau'r Cyflogwr	579	2,047
Cynnydd / (Colled) Actiwari	651	(2,534)
Symudiad Net yn ystod y Flwyddyn	(480)	(1,345)

	2018	2017
	£'000	£'000
Ased Net (Atebolrwydd) ar Gychwyn y Flwyddyn	(2,541)	(1,196)
Symudiad Net yn ystod y Flwyddyn	(480)	(1,345)
Ased Net / (Atebolrwydd) ar ddiwedd y Flwyddyn	(3,021)	(2,541)

Cynllun Pensiwn Tai Cymdeithasol (Social Housing Pension Scheme - SHPS)

Mae CCG hefyd yn cynnig cynllun Cyfraniad Diffiniedig trwy SHPS. Ar 31 Mawrth 2018, roedd gan y cynllun 53 o aelodau yn cyfrannu iddo. Cyfanswm cyfraniadau y cyflogwr yn ystod y flwyddyn oedd £61,912.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

Gan mai dim ond cynllun cyfraniad wedi ei ddiffinio yw hwn, mae atebolrwydd CCG wedi'i gyfyngu i werth y cyfraniadau sydd wedi eu gwneud.

18. CYFLOGAU PERSONEL RHEOLI ALLWEDDOL

	2018	Ailddatgan 2017
	£	£
Cyfanswm tâl wedi ei dalu neu dderbyn gan Gyfarwyddwyr a chyn Gyfarwyddwyr nad ydynt yn weithredol	-	-
Cyfanswm tâl wedi ei dalu neu dderbyn gan Gyfarwyddwyr a chyn Gyfarwyddwyr gweithredol	503,593	401,217
Cyfanswm tâl wedi ei dalu i'r Gyfarwyddwr a delir fwyaf ac eithrio cyfraniadau pensiwn	131,048	129,023
Cyfanswm unrhyw iawndal wedi ei dalu i Gyfarwyddwyr a chyn Gyfarwyddwyr yn ystod y flwyddyn gyfrifo.	-	-
Cyfanswm swm pensiwn Cyfarwyddwr presennol a rhai blaenorol, ac eithrio symiau yn daladwy o dan gynllun pensiwn wedi ei ariannu'n briodol.	-	-
Cyfanswm unrhyw ystyriaeth daladwy i drydydd parti neu'n dderbyniadwy ganddynt am wneud gwasanaethau Cyfarwyddwr ar gael.	-	-

Mae'r Prif Weithredwr yn aelod cyffredin o'r cynllun pensiwn. Mae pensiwn y Prif Weithredwr yn gynllun budd wedi ei ddiffinio wedi ei ariannu drwy gyfraniadau blynyddol gan y cyflogwr a'r gweithiwr. Nid oes yna unrhyw delerau gwell nac arbennig yn gymwys. Nid oes angen unrhyw drefniadau ychwanegol pensiwn.

Caiff personél rheoli allweddol eu diffinio fel aelodau'r Bwrdd, y Prif Weithredwr ac unrhyw un arall sy'n aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth Gweithredol neu ei gyfwerth.

19. GWYBODAETH GWEITHWYR

	2018		2017	
	Nifer 31/03/2018	Cyfartaledd 2018; Nifer	Nifer 31/03/2017	Cyfartaledd 2017; Nifer
Nifer y bobl gyflogwyd yn ystod y flwyddyn wedi ei ddangos mewn oriau llawn amser (37 awr yr wythnos):				
Staff Swyddfa	180	180	177	174
Gweithwyr Llaw	66	61	68	69
Wardeniaid, gofawyr a glanhawyr	5	6	11	11
CYFANSWM	251	247	256	254

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

	2018	2017
	£'000	£'000
Cyflogau	7,322	7,110
Costau Nawdd Cymdeithasol	685	663
Costau Pensiwn	1,013	976
CYFANSWM	9,020	8,749

Nifer personél rheoli allweddol lle oedd eu cyflog (h.y. gan gynnwys pensiwn) yn fwy na £50,000 yn ystod y cyfnod:

	Nifer
£110,001 i £120,000	3
£140,000 i £150,000	1

20. PRYDLESAU GWEITHREDU

Mae gan y gymdeithas eiddo, cerbydau ac offer swyddfa o dan brydlesau gweithredu na ellir eu canslo. Ar 31 Mawrth 2018 roedd gan y Gymdeithas isafswm ymrwymadau taliadau prydles yn y dyfodol fel y nodir isod:

	2018		2017
	£'000	£'000	£'000
Tir ac Adeiladau:			
O fewn y flwyddyn nesaf	144		111
Yn yr ail i bumed flwyddyn	228		87
Mewn mwy na phum mlynedd	256		99
		628	297
Eraill:			
O fewn y flwyddyn nesaf	295		306
Yn yr ail i bumed flwyddyn	28		229
Mewn mwy na pum mlynedd	-		-
		323	535
		951	832

21. STATWS TRETHIANT

Mae gan y Gymdeithas statws elusenol.

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018

22. EIDDO YM MHERCHNOGAETH, YN CAEL EU RHEOLI A'U DATBLYGU GAN CCG

	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017
Dan reolaeth ar ddiwedd y flwyddyn:		
Tai	5,931	5,856
Tai Cefnogol	361	381
Is-gyfanswm	6,292	6,237
Yn cael eu datblygu ar ddiwedd y flwyddyn	26	27
Cyfanswm	6,318	6,264

23. TRAFODION PARTION CYSYLLTIEDIG

Mae'r Bwrdd yn cynnwys 4 Cyngorydd, 4 Tenant a 4 Aelod Annibynnol.

Mae gan yr aelodau tenantiaid fel arfer denantiaeth sicr wedi ei amddiffyn ac ni allant ddefnyddio eu safle i gael unrhyw fantais. Cyfanswm rhent wedi ei godi ar aelodau Tenantiaid o'r Bwrdd yn 2017/18 oedd £13,619 (2017: £17,708). Doedd dim ôl-ddyledion ar eu tenantiaethau ar ddiwedd y cyfnod adrodd (2017: dim).

Crynoir y trafodion a ddigwyddodd rhwng Cyngor Gwynedd a CCG yn ystod y flwyddyn 31 Mawrth 2018 fel a ganlyn:

Anfonebau a dderbyniwyd gan Gyngor Gwynedd ar gyfer gwasanaethau a ddarperir o dan delerau masnachol: £929,892 gyda £264,149 (o dan delerau talu 30 diwrnod arferol) yn ddyledus ar 31 Mawrth 2018.

Cyfanswm anfonebau anfonwyd o dan delerau masnachol i Gyngor Gwynedd (yn bennaf mewn perthynas ag incwm Cefnogi Pobl a chyfraniadau at waith cyfalaf) oedd £748,252 gyda £5,154 yn ddyledus i CCG ar 31 Mawrth 2018. Derbyniwyd £14,204,211 pellach gan Gyngor Gwynedd ar gyfer cyfraniadau Budd-dal Tai i 31 Mawrth 2018.

24. GRANT A CHEFNOGAETH ARIANNOL

Cyfanswm y grant Llywodraeth a gronnir a chymorth ariannol a dderbyniwyd neu a oedd yn dderbyniadwy ar 31 Mawrth 2018.	Grant Tai Cymdeitha sol	Effeithiolrwydd Ynni ac Adnewyddu	Cefnogi Pobl	Arall
	£'000	£'000	£'000	£'000
Grant Cyfalaf wedi'i ohirio a ddelir	5,821	826	-	-
Wedi'i gydnabod fel incwm yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr yn y flwyddyn	-	-	113	19
	5,821	826	113	19

CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD CYF
DATGANIADAU ARIANNOL BLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2018
25. ASEDAU AC ATEBOLRWYDD

Roedd gan y Gymdeithas yr offerynnau ariannol canlynol:

	2018	2017
	£'000	£'000
Aседau ariannol wedi eu mesur ar gost hanesyddol		
Am y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth		
Arian yn y banc ac mewn llaw	2,937	3,323
Dyledwyr masnachol	411	311
Dyledwyr eraill	1,810	1,983
CYFANSWM	5,158	5,617
Atebolrwydd ariannol		
Am y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth		
Benthyciadau taladwy (wedi mesur ar gost amorteiddio)	68,984	70,600
Credydwyr masnachol (wedi mesur ar gost amorteiddio)	2,275	2,727
Credydwyr eraill (wedi mesur ar gost amorteiddio)	2,850	2,250
CYFANSWM	74,109	75,577
Cytundeb datblygu		
Am y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth		
Gwerth ymrwymiad Cyngor Gwynedd i wneud gwaith adnewyddu	68,894	77,982
Gwerth ymrwymiad CCG i wneud gwaith adnewyddu ar ran Cyngor Gwynedd	(68,894)	(77,982)
CYFANSWM	-	-

26. YMGYMERIADAU'R GRŴP

I hwyluso twf y gwasanaethau a gaiff eu cynnig gan CCG (gan gynnwys gwasanaethau a all fod y tu hwnt i amcanion elusennol craidd y sefydliad) mae'r is-gwmni "Medra" sydd ym mherchnogaeth lwyr CCG wedi'i ymgorffori. Cafwyd y caniatâd gofynnol gan Lywodraeth Cymru a chafodd y cwmni newydd ei gofrestru gyda Thŷ'r Cwmniau ym mis Ebrill 2017. Nid yw'r cwmni wedi masnachu eto ac roedd yn segur yn ystod 2017/18. Bydd yn cychwyn gweithredu ar ôl pennu union gwmpas ei weithgareddau.